

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

**ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ
У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ТА СПОРТІ**

**Анотований
бібліографічний покажчик
трьома мовами**

Укладач Ірина Свістельник

*Серія „Інформаційне забезпечення фізичної рекреації,
реабілітації і здоров'я людини”
Започаткована 2011 року*

Фізична реабілітація у фізичному вихованні та спорті : анот. бібліогр. покажч. трьома мовами [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 66 с. (Серія „Інформаційне забезпечення фізичної рекреації, реабілітації і здоров'я людини”, вип. 2).

До анотованого бібліографічного покажчика увійшли друковані (книги, монографії, наукові статті, автореферати дисертацій тощо) та електронні джерела бібліотеки Львівського державного університету фізичної культури. Праці науковців, що досліджують проблеми фізичної реабілітації у фізичному вихованні та спорті розміщено за рубриками, в алфавітній послідовності прізвищ авторів, анотації подано трьома мовами (українською, російською та англійською); тексти анотацій збережено в авторських варіантах.

Бібліографічні описи складено відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 „Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання” та ДСТУ 3582:2013 „Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила”.

Покажчик призначений для викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів ВНЗ фізкультурного профілю, факультетів фізичного виховання ВНЗ та всіх, хто здійснює наукові дослідження в галузі медицини.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ у фізичному вихованні та спорті

1. Аль Хамі Ібрагім. Фізична реабілітація спортсменів-ігровиків з остеохондрозом шийно-грудного відділу хребта : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Аль Хамі Ібрагім ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – К., 1999. – 16 с.

Анотація. Уперше розкрито закономірності порушень сегментарного кровообігу верхніх кінцівок.

Ключові слова: фізична реабілітація, спортсмени, остеохондроз.

Аннотація. Впервые определены закономерности нарушенной сегментарного кровообращения верхних конечностей.

Ключевые слова: физическая реабилитация, спортсмены, остеохондроз.

Annotation. Conformities to the law of violations of segmented circulation of blood of overhead extremities are first certain.

Key words: physical rehabilitation, sportsmen, osteochondrosis.

2. Арутюнян С. С. Факторы, способствующие реабилитации позвоночного столба тяжелоатлета / С. С. Арутюнян // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. IX Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 758.

Аннотація. Определены оптимальные режимы процедуры вытягивания силы и длительности.

Ключевые слова: реабилитация, травматизм, тяжелоатлеты.

Анотація. Визначено оптимальні режими процедури витягування сили і тривалості.

Ключові слова: реабілітація, травматизм, важкоатлети.

Annotation. The optimum modes of procedure of drawing out of force and duration are certain.

Key words: rehabilitation, traumatism, heavy athletics.

3. Бань А. С. Корреляции показателей variability ритма сердца у спортсменов / А. С. Бань, Г. И. Загородный // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2012. – № 6(102). – С. 38–42.

Аннотація. В статье представлены результаты корреляционного анализа между показателями variability ритма сердца. Анализировались временные, спектральные показатели и показатели кардиоинтервалографии. Полученные данные свидетельствуют о том, что многие показатели variability ритма сердца тесно коррелируют.

Ключевые слова: показатели variability ритма сердца, корреляционный анализ.

Анотація. У статті представлені результати кореляційного аналізу між показниками variability ритму серця. Аналізувалися тимчасові,

спектральні показники і показники кардіоінтервалографії. Отримані дані свідчать про те, що багато показників варіабельності ритму серця тісно корелюють.

Ключові слова: показники варіабельності ритму серця, кореляційний аналіз.

Annotation. The article represents the results of the correlation analysis of the heart rate variability. The temporal, spectral and cardiointervalographycal variables have been analyzed. The results obtained have shown that many heart rate variability parameters closely correlate with each other.

Key words: heart rate variability, correlation analysis.

4. Белова О. А. Физическая реабилитация спортсменов игровых видов спорта с травмами кисти и запястья / О. А. Белова // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2009. – № 2. – С. 4.

Аннотація. Розроблена комплексна програма медичного етапу фізичної реабілітації спортсменів ігрових видів спорту з травмами кисті і зап'ястя.

Ключевые слова: физическая реабилитация, игровые виды спорта, спортсмены, травмы.

Анотація. Розроблена комплексна програма медичного етапу фізичної реабілітації спортсменів ігрових видів спорту з травмами кисті і зап'ястя.

Ключові слова: фізична реабілітація, ігрові види спорту, спортсмени, травми.

Annotation. The complex program of the medical stage of physical rehabilitation of sportsmen of playing types of sport is developed with the traumas of brush and wrist.

Key words: physical rehabilitation, playing types of sport, sportsmen, traumas.

5. Богдановская Н. В. Сравнительный анализ особенностей восстановления спортсменов после артроскопических и артротомических операций / Н. В. Богдановская, Н. В. Маликов // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 766.

Аннотація. Результаты проведенного исследования позволили установить, что применение артроскопического метода при хирургических вмешательствах по поводу различных нарушений коленного сустава способствует более оптимальному восстановлению морфофункциональных характеристик данного элемента опорно-двигательного аппарата по сравнению с методом артротомии.

Ключевые слова: восстановление спортсменов, артроскопические и артротомические операции, нарушения коленного сустава.

Анотація. Результаты проведенного дослідження дозволили встановити, що застосування артроскопічного методу при хірургічних втручаннях з приводу різних порушень колінного суглоба сприяє більш оптимальному відновленню морфофункціональних характеристик даного елемента опорно-рухового апарату в порівнянні з методом артротомії.

Ключові слова: відновлення спортсменів, артроскопічні і артротомічні операції, порушення колінного суглоба.

Annotation. The results of the conducted research allowed to set that application of arthroscopic method at surgical interferences concerning different violations of knee-joint is instrumental in more optimum renewal of morphological functional descriptions of this element of locomotorium vehicle as compared to the method of artrotomy.

Key words: renewal of sportsmen, arthroscopic and artrotomic operations, violations of knee-joint.

6. Буровых А. Н. Вопросы комплексного подхода к изучению физических средств восстановления и повышения спортивной работоспособности / Буровых А. Н. // Физическая работоспособность спортсменов и ее восстановление в процессе спортивного совершенствования : сб. науч. тр. – Омск, 1979. – С. 9–11.

Аннотація. В результате исследований найдены наиболее рациональные сеансы массажа, действующие преимущественно на функциональное состояние нервно-мышечного аппарата, региональное и системное кровообращение, периферическую и центральную нервную систему, функцию внешнего дыхания. Аналогичные исследования проводятся и по определению эффективности низкочастотного и высокочастотного вибрационного массажа.

Ключевые слова: средства восстановления, спортивная работоспособность, массаж.

Анотація. В результаті досліджень знайдені найбільш раціональні сеанси масажу, що діють переважно на функціональний стан нервово-м'язового апарату, регіональний і системний кровообіг, периферичну і центральну нервову систему, функцію зовнішнього дихання. Аналогічні дослідження проводяться і за визначенням ефективності низькочастотного і високочастотного вібраційного масажу.

Ключові слова: засоби відновлення, спортивна працездатність, масаж.

Annotation. As a result of researches the most rational sessions of massage, operating mainly on the functional state of nervous- muscle vehicle, regional and system circulation of blood, peripheral and central nervous system, function of the external breathing, are found. Similar researches are conducted and on determination of efficiency of low-frequency and high-frequency vibration massage.

Key words: facilities of renewal, sporting capacity, massage.

7. Возний С. Нейроциркуляторна дистонія у юних спортсменів / Сергій Возний, Любов Гаврильченко // Актуальні проблеми юнацького спорту : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. – Херсон, 2007. – С. 240–244.

Анотація. На підставі аналізу літературних джерел досліджено перебіг різних форм нейроциркуляторної дистонії у юних спортсменів.

Ключові слова: нейроциркуляторна дистонія, спортсмени, регуляція артеріального тиску.

Аннотація. На основі аналізу літературних джерел досліджено різні форми нейроциркуляторної дистонії у юних спортсменів.

Ключевые слова: нейроциркуляторная дистония, спортсмены, регуляция артериального давления.

Annotation. On the basis of analysis of literary sources motion of different forms of neurocirculator distony is explored at young sportsmen.

Key words: neurocirculator distony, sportsmen, adjusting of arterial pressure.

8. Воронін Д. Програма фізичної реабілітації баскетболістів з посттравматичним больовим синдромом попереково-крижової ділянки / Денис Воронін, Олександр Мірза // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2010. – № 3. – С. 129–31.

Анотація. Запропонована авторська програма фізичної реабілітації баскетболістів з больовим посттравматичним синдромом у пояснично-крижовій області, яка включає використання ЛФК, масажу, а також широкого арсеналу фізіотерапевтичних методів. Основною особливістю програми є раннє використання фізичних вправ на пошкоджені ділянки з метою розслаблення спазмованих і зміцнення ослаблених м'язів.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, фізіотерапія, баскетболісти, больовий синдром.

Аннотація. Предлагается авторская разработка программы физической реабилитации баскетболистов с болевым посттравматическим синдромом в пояснично-крестцовой области, которая включает использование ЛФК, массажа, а также широкого арсенала физиотерапевтических методов. Основной особенностью программы является раннее использование физических упражнений на поврежденные участки с целью расслабления спазмированных и укрепления ослабленных мышц.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, физиотерапия, баскетболисты, болевой синдром.

Annotation. The author's program of physical rehabilitation of basketball players with the painful post-traumatic syndrome in lumbar -sacralis region, which includes use remedial gymnastic, massage, and also the wide arsenal of physical therapy methods is proposed. The basic special feature of program is the early use of physical exercises in the damaged sections-for the purpose of the weakening of spastic and strengthening of the weakened muscles.

Key words: physical rehabilitation, program, physiotherapy, basketball-players, pain syndrome.

9. Воронова В. И. Роль психологического обеспечения в системе комплексной физической реабилитации / В. И. Воронова, Н. И. Соколова, Е. А. Мельникова // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. XIV Міжнар. наук. конгр. – К., 2010. – С. 235.

Аннотация. Для успешного проведения физической реабилитации у спортсменов с травмами опорно-двигательного аппарата необходимо применение психологических методов, которые позволяют повысить эффективность реабилитационных мероприятий, сократить сроки восстановления нормальной жизнедеятельности спортсмена. Психологическая реабилитация травмированных спортсменов обеспечивает ускорение психологической адаптации спортсмена к изменившейся жизненной ситуации, адекватное восприятие им реабилитационных мероприятий, способствует более легкому прохождению этапов физической реабилитации, формированию здоровых психологических установок и преодолению невротических реакций на свое состояние.

Ключевые слова: физическая реабилитация, спортсмены, травмы опорно-двигательного аппарата, психологические мероприятия.

Анотація. Для успішного проведення фізичної реабілітації у спортсменів з травмами опорно-рухового апарату необхідно застосовувати психологічні методи, які дозволяють підвищити ефективність реабілітаційних заходів, скоротити терміни відновлення нормальної життєдіяльності спортсмена. Психологічна реабілітація травмованих спортсменів забезпечує прискорення психологічної адаптації спортсмена до життєвої ситуації, що змінилася, адекватне сприйняття ним реабілітаційних заходів, сприяє легшому проходженню етапів фізичної реабілітації, формуванню здорових психологічних установок і подоланню невротичних реакцій на свій стан.

Ключові слова: фізична реабілітація, спортсмени, травми опорно-рухового апарату, психологічні заходи.

Annotation. For the successful lead through of physical rehabilitation for sportsmen with the traumas of locomotorium application of psychological measures, which allow to promote efficiency of rehabilitation measures, reduce the terms of renewal of normal vital functions of sportsman, is needed. The psychological rehabilitation of trauma sportsmen provides the acceleration of psychological adaptation of sportsman to the changing vital situation, adequate perception by him rehabilitation measures, instrumental in more easy passing of the stages of physical rehabilitation, forming of the healthy psychological settings and overcoming of neurotic reactions on the state.

Key words: physical rehabilitation, sportsmen, traumas of locomotorium, psychological measures.

10. Гершбург М. И. Проприоцептивная тренировка в реабилитации спортсменов после операций и травм нижней конечности / М. И. Гершбург, С. Н. Попов, М. Хайдари // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2013. – № 7(115). – С. 13–19.

Аннотация. В статье изложена технология применения проприоцептивных упражнений, систематизированных в соответствии с этапами реабилитации спортсменов, на модели артроскопической реконструкции

передней крестообразной связки. Выявлена эффективность их применения с помощью метода компьютерной стабилόμεрии и теста «Аист».

Ключевые слова: проприоцептивные упражнения, спортсмены, крестообразная связка, реабилитация.

Анотація. У статті викладена технологія застосування проприорецептивних вправ, систематизованих відповідно до етапів реабілітації спортсменів, на моделі артроскопічної реконструкції передньої хрестоподібної в'язки. Виявлена ефективність їх застосування за допомогою методу комп'ютерної стабилόμεрії і тесту «Лелека».

Ключові слова: проприорецептивні вправи, спортсмени, хрестоподібна зв'язка, реабілітація.

Annotation. The methods of the use of proprioceptive exercises systematized in accordance with the rehabilitative stages of athletes on the model of the arthroscopic reconstruction of anterior crucial ligament are described in the article. The effectiveness of their application with the aid of computer stabilometrics and the test "stork" is revealed.

Key words: proprioceptive exercises, athletes, crucial ligament, rehabilitation.

11. Гершбург М. И. Физическая реабилитация после оперативного лечения разрыва ахиллова сухожилия у спортсменов / М. И. Гершбург // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2012. – № 7(103). – С. 28–34.

Аннотація. Изучено влияние проприоцептивных, плиометрических упражнений и биомеханической стимуляции мышц (БМС) на эффективность реабилитации спортсменов после сшивания ахиллова сухожилия. С помощью гониометрии, миотонусометрии, тестов на равновесие, сроков выполнения специальных двигательных тестов и начала спортивной тренировки установлена эффективность созданной нами программы реабилитации.

Ключевые слова: гониометрия, миотонусометрия, тест на равновесие в усложненной позе Ромберга, тест «подъем на пальцы стопы».

Анотація. Вивчений вплив проприорецептивних, пліометричних вправ і біомеханічної стимуляції м'язів (БМС) на ефективність реабілітації спортсменів після зшивання ахілова сухожилля. За допомогою гоніометрії, міотонусометрії, тестів на рівновагу, термінів виконання спеціальних рухових тестів і початку спортивного тренування встановлена ефективність створеної нами програми реабілітації.

Ключові слова: гоніометрія, міотонусометрія, тест на рівновагу в ускладненій позі Ромберга, тест «підйом на пальці стопи».

Annotation. The authors of the article focus on the studying of the influence of proprioceptive, plyometric exercises and biomechanical stimulation of muscles (BMS) on the effectiveness of the rehabilitation of athletes after sewing of Achilles tendon. The effectiveness of the rehabilitative programmed proposed by the

authors is proved by goniometry, myotonometry, homeostatic regulating tests, periods of fulfillment of special engine tests and the beginning of sport training.

Key words: *goniometry, myotonometry, homeostatic regulating test in Romberg station, test «lift to the toes».*

12. Горбунов Л. М. Значення засобів і методів фізичної реабілітації в комплексному лікуванні травм опорно-рухового апарату у велосипедистів / Л. М. Горбунов // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. IX Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 775.

Анотація. *Запропонована оригінальна реабілітаційна програма, застосування якої при травмах опорно-рухового апарату у велосипедистів дозволила значно скоротити відновлювальний процес у спортсменів.*

Ключові слова: *засоби, методи фізичної реабілітації, комплексне лікування, травми опорно-рухового апарату.*

Аннотация. *Предложена оригинальная реабилитационная программа, применение которой при травмах опорно-двигательного аппарата у велосипедистов позволило значительно сократить восстановительный процесс у спортсменов.*

Ключевые слова: *средства, методы физической реабилитации, комплексное лечение, травмы опорно-двигательного аппарата.*

Annotation. *The original rehabilitation program application of which at the traumas of locomotorium vehicle at bicyclists allowed considerably to shorten an restoration process at sportsmen is offered.*

Key words: *facilities, methods of physical rehabilitation, complex treatment, traumas of locomotorium vehicle.*

13. Гузій О. В. Параметри фізичного розвитку кваліфікованих спортсменів ігрових видів у прогнозуванні реакції серцево-судинної системи на дозоване фізичне навантаження / О. В. Гузій, О. П. Романчук // Медична реабілітація, курортологія, фізіотерапія. – 2014. – № 3(79). – С. 7–12.

Анотація. *Проведений порівняльний аналіз показників фізичного розвитку і функціональних параметрів серцево-судинної системи (ССС) 207 кваліфікованих спортсменів чоловічої статі, що займаються ігровими видами спорту (баскетбол, ватерполо, волейбол, гандбол, футбол). Проведений кореляційний аналіз між параметрами фізичного розвитку і показниками приросту ЧСС і АД у відповідь на дозоване фізичне навантаження. Показано, що в різних ігрових видах спорту приріст ЧСС і АД відразу після навантаження і через 3 хвилини періоду після навантаження прогнозують різні параметри фізичного розвитку. Ігровим видом спорту, в якому відбувається найменша залежність реакції ЧСС на дозоване фізичне навантаження від параметрів фізичного розвитку є волейбол. Також незначними є зв'язки вивчених параметрів у футболі.*

Ключові слова: *фізичний розвиток, ігрові види спорту, реакція на фізичне навантаження.*

Аннотация. Проведен сравнительный анализ показателей физического развития и функциональных параметров сердечно-сосудистой системы (ССС) 207 квалифицированных спортсменов мужского пола, занимающихся игровыми видами спорта (баскетбол, водное поло, волейбол, гандбол, футбол). Проведен корреляционный анализ между параметрами физического развития и показателями прироста ЧСС и АД в ответ на дозированную физическую нагрузку. Показано, что в различных игровых видах спорта прирост ЧСС и АД сразу после нагрузки и через 3 минуты постнагрузочного периода прогнозируют различные параметры физического развития. Игровым видом спорта, в котором отмечается наименьшая зависимость реакции ССС на дозированную физическую нагрузку от параметров физического развития является волейбол. Также незначительны связи изучаемых параметров в футболе. Наиболее связанными с параметрами физического развития являются реакции ЧСС, АДС и АДД на дозированную физическую нагрузку у спортсменов, занимающихся баскетболом и водным поло.

Annotation. The article provides a comparative analysis of physical development and functional parameters of the cardiovascular system (CVS) 207 skilled male athletes involved in team sports (basketball, swimming polo, volleyball, handball, football). A correlation analysis between the parameters of physical development and growth rates of heart rate and blood pressure in response to dosed physical load. It is shown that in various team sports increase heart rate and blood pressure immediately after exercise and after 3 minutes post exercise period predict various parameters of physical development. Noted that sport game, which notes the smallest dependence of the reaction of the CVS to dosed physical load of physical parameter is volleyball. Also insignificant communication parameters studied in football. Most associated with the parameters of physical development are the heart rate, SBP and DBF response to dosed physical load in athletes involved in basketball and water polo.

Key words: physical development, playing sports, the response to physical load.

14. Гуревич Т. С. Ранние эхокардиологические признаки перенапряжения сердечно-сосудистой системы у спортсменов (диагностика, реабилитация) / Т. С. Гуревич, С. В. Матвеев, Д. А. Кириллов // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2012. – № 6(102). – С. 15–19.

Аннотация. Эхокардиографическое обследование с доплерэхокардиографией проводилось в покое и с физическими нагрузками спортсменам двух сборных команд г. Санкт-Петербурга в разные периоды тренировочного цикла. После форсированных тренировок и соревнований было отмечено появление ранних морфологических признаков перенапряжения сердечно-сосудистой системы и митральной регургитации. Выделены три типа реакций на физическую нагрузку. Согласно полученным данным делалось заключение о степени выраженности перенапряжения

сердечно-сосудистой системы, проводились лечебные и реабилитационные мероприятия.

Ключевые слова: спорт, эхокардиография, доплерэхокардиография, митральная регургитация, функциональные пробы сердечно-сосудистой системы.

Анотація. Обстеження ехокардіографії з доплерехокардіографією проводилося у спокої і з фізичними навантаженнями спортсменам двох збірних команд м. Санкт-Петербурга в різні періоди тренувального циклу. Після форсованих тренувань і змагань було встановлено появу ранніх морфологічних ознак перенапруження серцево-судинної системи і мітральної регургітації. Виокремлено три типи реакцій на фізичне навантаження. Згідно з отриманими даними здійснено висновок про ступінь перенапруження серцево-судинної системи. Проведено лікувальні і реабілітаційні заходи.

Ключові слова: спорт, ехокардіографія, доплерехокардіографія, мітральна регургітація, функціональні проби серцево-судинної системи.

Annotation. The athletes of two St. Petersburg mixed teams underwent echocardiography examination with doppler echocardiography performed at rest and with exercise during the different periods of a training cycle. After forced training and competitions early morphological signs of overstrain of the cardiovascular system and mitral regurgitation were noted. Three types of reactions to a physical stress were distinguished. According to the data obtained the conclusion about the degree of overstrain of the cardiovascular system was drawn and appropriate curative and rehabilitative measures were taken.

Key words: sports, echocardiography, doppler echocardiography, mitral regurgitation, functional tests of the cardiovascular system.

15. Гусев П. Основные принципы физической реабилитации при травмах нижних конечностей у спортсменов / Гусев П., Новохацкий А., Коломиец Т. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2006. – № 4. – С. 43–45.

Аннотація. В статті розглядаються основні принципи фізичної реабілітації при пошкодженні нижніх кінцівок у спортсменів високої кваліфікації.

Ключевые слова: физическая реабилитация, опорно-двигательный аппарат, функциональное лечение.

Анотація. У статті розглядаються основні принципи фізичної реабілітації при пошкодженні нижніх кінцівок у спортсменів високої кваліфікації.

Ключові слова: фізична реабілітація, опорно-руховий апарат, функціональне лікування.

Annotation. This article deals with major principals of physical rehabilitation in injuries of lower extremities in sportsmen of high qualification.

Key words: physical rehabilitation, supporting movement system, functional treatment.

16. Дмитриева И. Д. Реабилитация спортсменов с хроническим тонзиллитом / И. Д. Дмитриева // Методы медицинской реабилитации в спорте : тез. докл. Всесоюз. науч. симп. – К., 1972. – С. 94–97.

Аннотация. Длительные наблюдения показали, что лечение консервативными методами оказалось мало эффективным. При продолжении тренировок ранее выявленные изменения электрокардиограммы продолжали прогрессировать, и нарастало число субъективных и объективных симптомов заболеваний.

Ключевые слова: реабилитация, спортсмены, хронический тонзиллит.

Анотація. Тривалі спостереження показали, що лікування консервативними методами виявилось малоефективним. При продовженні тренувань раніше виявлені зміни електрокардіограми продовжували прогресувати і зростає кількість суб'єктивних і об'єктивних симптомів захворювань.

Ключові слова: реабілітація, спортсмени, хронічний тонзиліт.

Annotation. The protracted supervisions showed that treatment conservative methods had appeared little effective. At continuation of trainings the before exposed changes of electrocardiogram continued to make progress and the number of subjective and objective symptoms of diseases grew.

Key words: rehabilitation, sportsmen, chronic tonsillitis.

17. Дорофеева Е. Е. Принципы построения схем обследования и реабилитации спортсменов высокого класса / Е. Е. Дорофеева // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 777.

Аннотация. Выделены критерии нарушения адаптации у спортсменов высокого класса с разработкой схем обследования и реабилитации.

Ключевые слова: адаптация, спортсмены, реабилитация.

Анотація. Виокремлено критерії порушення адаптації у спортсменів високого класу з розробкою схем обстеження і реабілітації.

Ключові слова: адаптація, спортсмени, реабілітація.

Annotation. The criteria of violation of adaptation at the sportsmen of high class are selected with development of charts of inspection and rehabilitation.

Key words: adaptation, sportsmen, rehabilitation.

18. Дубровский В. И. Реабилитация в спорте / В. И. Дубровский. – М. : Физкультура и спорт, –1991. – 208 с., ил.

Аннотация. Современный спорт предъявляет очень высокие требования к организму спортсмена. Частые физические нагрузки чреватые перенапряжением опорно-двигательного аппарата и предпатологическими состояниями. Поэтому проблема восстановления в спорте является чрезвычайно важной. Автор книги рассказывает о причинах и механизме утомления, его диагностике, средствах борьбы с ним. В книге рассматриваются вопросы питания, фармакологии, массажа, спортивного

темпа, фізико- і гідротерапії і других засобів реабілітації, комплексне застосування яких є підставою ефективності тренувального процесу.

Ключевые слова: спорт, реабілітація, фізичні навантаження.

Анотація. Сучасний спорт ставить високі вимоги до організму спортсмена. Часті фізичні перевантаження призводять до перенапруження опорно-рухового апарату і передпатологічним станам. Тому проблема відновлення в спорті є важливою. Автор книги розповідає про причини і механізм втоми, її діагностику, засоби боротьби. У книзі розглядаються питання харчування, фармакології, масажу, спортивного темпу, фізико- і гідротерапії та інших засобів реабілітації, комплексне застосування яких є підставою ефективності тренувального процесу.

Ключові слова: спорт, реабілітація, фізичні навантаження.

Annotation. Sport of to put rigorists' to the organism of sportsman. Frequent physical overloads are fraught the overstrain of supporting motive vehicle and pre-pathological states. Therefore a problem of renewal in sport is important. The author of book tells about reasons and mechanism of fatigue, his diagnostics, facilities of fight against him. The questions of feeds are examined in a book, pharmacology, massage, sporting rate, fizio- and hydropathy and other facilities rehabilitations complex application of which is the mortgage of eeffect of training process.

Key words: sport, rehabilitation, physical loadings.

19. Евминов В. В. Профилактика и лечение болезней позвоночника у спортсменов с применением методики и профилатора Евминова / В. В. Евминов // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 778.

Аннотация. Для сохранения в хорошем функциональном состоянии позвоночника у спортсменов различной специализации в тренировочный процесс необходимо включать специальную методику по его восстановлению и подготовке к большой нагрузке.

Ключевые слова: профилактика, лечение, позвоночник, спортсмены, методика физической реабилитации.

Анотація. Для збереження у доброму функціональному стані хребта у спортсменів різної спеціалізації в тренувальний процес необхідно включати спеціальну методику з його відновлення і підготовки до великого навантаження.

Ключові слова: профілактика, лікування, хребет, спортсмени, методика фізичної реабілітації.

Annotation. For saving in the good functional state of spine at the sportsmen of different specialization in a training process it is necessary to include the special method on his renewal and preparation to the large loading.

Key words: prophylaxis, treatment, spine, sportsmen, method of physical rehabilitation.

20. Елисеева С. Система восстановительных средств в спорте / С. Елисеева, Л. Иоффе // Теория и практика физической культуры. – 1973. – № 9. – С. 78–80.

Аннотация. Одной из наиболее актуальных проблем науки и практики современного спорта является проблема восстановления функциональных возможностей спортсмена в условиях спортивной деятельности. Тренировки с высокими нагрузками (а за этим термином скрываются нагрузки, объем и интенсивность которых нельзя было себе представить каких-нибудь 10–15 лет назад), по сути дела, многократно повторяющиеся предельные напряжения. Очевидно, что в этих условиях рационально организованные восстановительные мероприятия являются залогом как роста спортивных достижений, так и сохранения здоровья спортсмена. Восстановление — такое же важное и основное слагаемое тренировки, как и физические усилия.

Ключевые слова: система, восстановительные средства, функциональные возможности, спортивная деятельность.

Анотація. Однією з найбільш актуальних проблем науки і практики сучасного спорту є проблема відновлення функціональних можливостей спортсмена в умовах спортивної діяльності. Тренування з високими навантаженнями (навантаження, обсяг та інтенсивність) є багаторазовими повторювальними навантаженнями. Очевидно, що в цих умовах раціонально організовані відновні заходи є запорукою як зростання спортивних досягнень, так і збереження здоров'я спортсмена.

Ключові слова: відновлення, засоби відновлення в спорті, спортивна діяльність.

Annotation. One of most the issue of the day of science and practice of modern sport is a problem of renewal of functional possibilities of sportsman in the conditions of sporting activity. Trainings with the high loadings (and loadings hide after this term, volume and intensity of which it can not it was itself present some 10–15 years back), as a matter of fact, repeatedly repetitive maximum tensions. Obviously, that in these terms the rationally organized measures of restorations is the mortgage of both growth of sporting achievements and saving of health of sportsman.

Key words: system, facilities of restorations, functional possibilities, sporting activity.

21. Єдинак Г. Рухова діяльність у реабілітації школярів з обмеженими психофізичними можливостями / Єдинак Г. // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2004. – № 6. – С. 127–135.

Анотація. На теоретичному рівні вивчалось питання використання різних видів рухової діяльності у фізичному вихованні школярів з обмеженими психофізичними можливостями. Встановлено, що значне місце в цьому процесі займають нетрадиційні для фізичного виховання види рухової

діяльності, що надають значний позитивний ефект на організм школярів з обмеженими психофізичними можливостями.

Ключові слова: рухова активність, реабілітація, школярі, психофізичні можливості.

Анотація. На теоретическом уровне изучался вопрос использования различных видов двигательной деятельности в физическом воспитании школьников с ограниченными психофизическими возможностями. Установлено, что значительное место в этом процессе занимают нетрадиционные для физического воспитания виды двигательной деятельности, оказывающие значительный позитивный эффект на организм школьников с ограниченными психофизическими возможностями. Вместе с тем, все их разнообразие недостаточно систематизировано и не приведено в соответствие с основополагающими положениями теории физической культуры, не разработаны пути их внедрения в практику физического воспитания средних специальных учебных заведений.

Ключевые слова: двигательная активность, реабилитация, школьники, психофизические возможности.

Annotation. At a theoretical level the question of use of various kinds of impellent activity in physical training of schoolboys with the limited psychophysical opportunities was studied. It is established, that a significant place in this process non conventional kinds for physical training of the impellent activity, rendering borrow significant positive effect on an organism of schoolboys with the limited psychophysical opportunities. At the same time, all their variety is insufficiently systematized and not harmonized with basic categories theories of physical culture, ways of their introduction to practice of physical training of average special educational institutions are not developed.

Key words: motive activity, rehabilitation, schoolboys, psychophysical possibilities.

22. Зачепа А. С. Основні підходи до призначення засобів фізичної реабілітації при пошкодженні колінного суглоба під час занять спортом / Зачепа А. С. Ніколаєв С. А. // Слобожанський науково-спортивний вісник : [зб. наук. ст.]. – Х., 2005. – Вип. 8. – С. 189–190.

Анотація. Представлені дослідження спортивного травматизму в різноманітних видах спорту та проаналізовані проблеми лікування та реабілітації патології колінного суглоба.

Ключові слова: спорт, травма, колінний суглоб, лікування, реабілітація.

Анотація. Представлены исследования спортивного травматизма в разных видах спорта и проанализированы проблемы лечения и реабилитации патологии коленного сустава.

Ключевые слова: спорт, травма, коленный сустав, лечение, реабилитация.

Annotation. Researches of sporting traumatism are presented in the different types of sport and the problems of treatment and rehabilitation of pathology of knee-joint are analyzed.

Key words: sport, trauma, knee-joint, treatment, rehabilitation.

23. Звіряка О. М. Застосування засобів фізичної реабілітації при ушкодженнях гомілковостопного суглоба у спортсменів / Звіряка О. М. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту : наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2006. – № 4. – С. 50–52.

Анотація. У статті розглядається використання адекватних засобів фізичної реабілітації при ушкодженнях гомілковостопного суглоба у спортсменів.

Ключові слова: фізична реабілітація, лікувальна фізична культура, ушкодження гомілковостопного суглоба, криомасаж, здавлююча пов'язка, гідрокінезотерапія, спортсмен.

Аннотация. В статье рассматривается использование адекватных средств физической реабилитации при повреждениях голеностопного сустава у спортсменов.

Ключевые слова: физическая реабилитация, лечебная физическая культура, повреждения голеностопного сустава, криомассаж, сдавливающая повязка, гидрокинезотерапия, спортсмен.

Annotation. In the article the usage of physical rehabilitation identical means at injuries of shin-foot ankylosis in spoilsmen is analyzed.

Key words: physical rehabilitation, treatment and physical culture, injury of shin-foot ankylosis, criomassage, pressing bandage, hydrokinezotherapy, sportsmen.

24. Зубовский Д. К. Применение магнитотерапии в спорте высших достижений / Зубовский Д. К. // Мир спорта. – 2012. – № 2(47). – С. 64–68.

Аннотация. В современном спорте проблема восстановления также важна, как и сама тренировка. Средства и методы физиотерапии способны расширить арсенал разрешенных эффективных средств восстановления спортсменов в ходе тренировочного процесса. Несмотря на то, что магнитотерапия является одним из старейших методов физиотерапии, лишь последние годы, благодаря активной разработке основ метода и выпуску современной аппаратуры, магнитотерапия входит в арсенал эффективных немедикаментозных средств восстановления, в том числе в спортивной медицине.

Ключевые слова: спорт, тренировка, восстановление, методы физиотерапии.

Анотація. У сучасному спорті проблема відновлення також важлива, як і саме тренування. Засоби і методи фізіотерапії здатні розширити арсенал дозволених ефективних засобів відновлення спортсменів в ході тренувального процесу. Не дивлячись на те, що магнітотерапія є одним із старих методів фізіотерапії, лише останні роки, завдяки активній розробці основ методу і випуску сучасної апаратури, магнітотерапія входить до арсеналу ефективних немедикаментозних засобів відновлення, у тому числі в спортивній медицині.

Ключові слова: спорт, тренування, відновлення, методи фізіотерапії.

Annotation. *In the modern sport the problem of rehabilitation is as important as the training itself. Physiotherapeutic means and methods are capable to widen the arsenal of the permitted efficient rehabilitation means of athletes in a training process. In spite of the fact that magnitotherapy is one of the oldest means of physiotherapy only in the recent years thanks to active development of the basic principles of the method and production of modern equipment magnitotherapy is included into the list of efficient no medication rehabilitation means, and in sports medicine as well.*

Key words: *sport, training, renewal, methods of physiotherapy.*

25. Иванов И. Физическая реабилитация как важный фактор восстановительного лечения высококвалифицированных спортсменов / И. Иванов, В. Велитченко, С. Хрущев // Человек в мире спорта : новые идеи, технологии, перспективы : тез. докл. Междунар. конгр. – М., 1998. – Т. 1. – С. 129–130.

Анотація. *Запропоновано методи фізичної реабілітації, які доцільно упровадити в умови роботи спеціалізованих центрів фізичної реабілітації.*

Ключові слова: *спортсмени, фізична реабілітація, відновне лікування.*

Аннотация. *Предложены методы физической реабилитации, которые целесообразно внедрить в условиях специализированных центров физической реабилитации.*

Ключевые слова: *спортсмены, физическая реабилитация, восстановительное лечение.*

Annotation. *The methods of physical rehabilitation, which it is expedient to inculcate in the conditions of the specialized centers of physical rehabilitation, are offered.*

Key words: *sportsmen, physical rehabilitation, restoration treatment.*

26. Информационно-волновая терапия как реабилитационно-оздоровительный метод восстановления студентов-спортсменов, подвергшихся стрессовым воздействиям вследствие поражений в спортивных играх (единоборствах) / Юрий Човнюк, Елена Иванова, Валентина Андриянова [и др.] // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2008. – Т. 3. – С. 171–174.

Анотація. *Як метод відновлення студентів-спортсменів, які перебувають під впливом стресів внаслідок поразок у спортивних іграх, різновидах боротьби, запропоновано використовувати інформаційно-хвильову терапію.*

Ключові слова: *хвильова терапія, оздоровчий метод, реабілітація.*

Аннотация. *В качестве метода восстановления студентов-спортсменов, подвергшихся стрессовым воздействиям вследствие поражений в спортивных играх/единоборствах, предложено использовать информационно-волновую терапию.*

Ключевые слова: *волновая терапия, оздоровительный метод, реабилитация.*

Annotation. *One may use the method of the informational-wave therapy for the rehabilitation of the students-sportsmen, who are stress affected with the help of lose at sport games and different kinds of wrestling.*

Key words: *wave therapy, health method, rehabilitation.*

27. Ібрагім А. Х. Динаміка м'язового тону́су та рівноваги тіла в процесі реабілітації спортсменів-ігровиків із проявами остеохондрозу шийно-грудного відділу хребта / Ібрагім Аль Хамі // Молода спортивна наука України : матеріали II Всеукр. наук. конф. асп. – Л. : ЛДІФК, 1998. – Ч. 1. – С. 182–188.

Анотація. *Обґрунтована динаміка м'язового тону́су і рівноваги тіла в процесі реабілітації спортсменів з проявами остеохондроза шийного відділу хребта.*

Ключові слова: *динаміка, реабілітація, спортсмени, остеохондроз.*

Аннотація. *Обоснована динаміка м'язового тону́су і рівноваги тіла в процесі реабілітації спортсменів з проявами остеохондроза шийного відділу хребта.*

Ключевые слова: *динамика, реабилитация, спортсмены, остеохондроз.*

Annotation. *The signs of refractory fixation of paravertebral muscles disturbing the motive possibilities of sportsmen were discovered during the myotonometry, and the posture stability disturbances were discovered predominantly at the neck level during the stabilography. These data have allowed us to increase the efficiency of the rehabilitation measures. The complete avoiding the osteochondrosis manifestations was achieved in all 27 sportsmen.*

Key words: *dynamics, rehabilitation, sportsmen, osteochondrosis.*

28. Кальонова І. Сучасні реабілітаційні технології при больових синдромах поперекової локалізації у пауерліфтерів / Ірина Кальонова, Оксана Поганцева // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2011. – № 3. – С. 91–93.

Анотація. *Представлені результати комплексної реабілітації при больових синдромах поперекової локалізації у хлопців, що систематично займаються пауерліфтингом. Обґрунтована ефективність застосування диференційованої методики ізометричної для поста релаксації м'язів в корекції м'язового гіпертону́су, відновленні показників функціонального стану поперекового відділу хребта, зменшенні термінів реабілітації.*

Ключові слова: *реабілітація, больові синдроми, попере́к, функціональний стан, спортсмени.*

Аннотація. *Представлены результаты комплексной реабилитации при болевых синдромах поясничной локализации у юношей, систематически занимающихся пауэрлифтингом. Обоснована эффективность применения дифференцированной методики постизометрической релаксации мышц в коррекции м'язового гіпертону́су, восстановлении показателей функционального состояния поясничного отдела позвоночника, уменьшении сроков реабилитации.*

Ключевые слова: реабилитация, болевые синдромы, поясница, функциональное состояние, спортсмены.

Annotation. Results of complex rehabilitation are presented at painful syndromes of lumbar localisation at the young men who are regularly engaged in powerlifting. Efficiency of application of the differentiated technique of a post isometric relaxation of muscles in correction of a muscular hyper tone, restoration of indicators of a functional condition of lumbar department of a backbone, reduction of terms of rehabilitation is proved.

Key words: rehabilitation, syndromes of pains, small of the back, functional state, sportsmen.

29. Котова І. В. Активна реабілітація інвалідів-спинальників засобами фізичної культури і спорту (з досвіду роботи таборів активної реабілітації інвалідів / І. В. Котова, І. Б. Грибовська, Г. В. Тупайло // Спорт і національне відродження : матеріали Всеукр. наук. конф., присвяч. 120-річчю від дня народження проф. Івана Боберського. – Л., 1994. – Ч. 1. – С. 218–220.

Анотація. Набутий досвід роботи таборів активної реабілітації свідчить, що ця форма реабілітації інвалідів має такі переваги: неповносправний не відчуває себе самотнім у біді, оскільки постійно спілкується із здоровими особами, а також з особами, подібними собі; навчання, побутові справи, заняття фізичною культурою і спортом у колі друзів і товаришів сприяє прогресуванню в оволодінні прикладними руховими навичками, допомагає створенню стійких мотивів до систематичних занять фізичними вправами; неповносправний не відчуває закомплексованості, безпомічності у своїх діях, залежності від сторонніх осіб; він починає активне соціальне життя. Організація подібних таборів потребує наявності спеціальних фізкультурних кадрів, підготовка яких розпочалася на базі кафедри теорії і методики фізичного виховання Львівського державного інституту фізичної культури.

Ключові слова: активна реабілітація, інваліди, засоби фізичної культури і спорту.

Аннотація. Приобретенный опыт работы лагерей активной реабилитации свидетельствует, что эта форма реабилитации инвалидов имеет такие преимущества: инвалид не чувствует себя самотним в беде, поскольку постоянно общается со здоровыми лицами, а также с лицами, подобными себе; учеба, бытовые дела, занятия физической культурой и спортом в кругу друзей и товарищей способствуют прогрессу в овладении прикладными двигательными навыками, помогают созданию стойких мотивов к систематическим занятиям физическими упражнениями; инвалид не чувствует закомплексованности, беспомощности в своих действиях, зависимости от посторонних лиц; он начинает активную социальную жизнь. Организация подобных лагерей нуждается в наличии специальных физкультурных кадров, подготовка которых началась на базе кафедры теории и методики физического воспитания Львовского государственного института физической культуры.

Ключевые слова: активная реабилитация, инвалиды, средства физической культуры и спорта.

Annotation. Experience camps of active rehabilitation is purchased testifies that this form of rehabilitation of invalids takes such advantages: an invalid is a not feel lonely under the weather, as constantly socializes with healthy persons, and also with persons, similar to itself; studies, domestic businesses, the engaged in a physical culture and sport in the circle of friends and comrades is instrumental in progress in a capture the applied motive skills, helps creation of proof reasons to systematic employments by physical exercises; an invalid does not feel complex helplessness in the actions, dependence on extraneous persons; he begins active social life. Organization of similar camps needs in a presence the special athletic shots preparation of which began on the base of department of theory and method of physical education of the Lvov state institute of physical culture.

Key words: active rehabilitation, invalids, facilities of physical culture and sport.

30. Курко Я. В. Особливості фізичної реабілітації спортсменів після гострих респіраторних захворювань / Курко Я. В. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. – 2011. – № 11. – С. 69–71.

Анотація. Розглянуто результати впливу відновних велоергометричних тренувань на функціональний стан і фізичну працездатність плавців. У експерименті приймали участь 34 спортсмена. Було застосовано велоергометричний тест Наваккі. Рекомендовано при заняттях на велоергометрії враховувати рівень індивідуальної толерантності до фізичного навантаження. Адекватність фізичного навантаження необхідно визначати за частотою серцевих скорочень та зовнішніми ознаками втоми, які не повинні свідчити про швидку втомленість. Зазначено, що заняття необхідно організовувати як додаткові до тренувального процесу. Встановлено, що методика тренувального процесу спортсменів з урахуванням їх індивідуального рівня толерантності до фізичного навантаження достовірно покращує метаболічну адаптацію.

Ключові слова: фізична реабілітація, спортсмени, гострі респіраторні захворювання.

Аннотация. Рассмотрены результаты влияния восстановительных велоэргометрических тренировок на функциональное состояние и физическую работоспособность пловцов. В эксперименте принимали участие 34 спортсмена. Был применен велоэргометрический тест Навакки. Рекомендовано при занятиях на велоэргометре учитывать уровень индивидуальной толерантности к физической нагрузке. Об адекватности физической нагрузки необходимо судить по частоте сердечных сокращений и внешним признакам утомления, которые не должны свидетельствовать о скорой усталость. Отмечено, что занятия необходимо организовывать как дополнительные к тренировочному процессу. Установлено, что методика тренировочного процесса спортсменов с учетом их индивидуального уровня

толерантности к физической нагрузке достоверно улучшает метаболическую адаптацию.

Ключевые слова: физическая реабилитация, спортсмены, острые респираторные заболевания.

Annotation. *The results of the influence of reducing bicycle ergometric exercise on functional status and physical fitness swimmers. The experiment involved 34 athletes. Was used bicycle ergometric test Navakki. Recommended for classes on bicycle into account the level of individual exercise tolerance. On the adequacy of physical activity should be judged by the heart rate and external signs of fatigue, which should not testify about the imminent exhaustion. It was noted that training should be organized as an extra to the training process. It is established that the methodology of the training process of athletes based on their individual level of exercise tolerance significantly improves metabolic adaptation.*

Key words: *physical rehabilitation, sportsmen, acute respiratory diseases.*

31. Ландырь А. П. Регуляция и определяющие факторы частоты сердечных сокращений в покое у спортсменов / А. П. Ландырь, Е. Е. Ачкасов // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2012. – № 6(102). – С. 47–51.

Аннотация. *В лекции отражены основные физиологические особенности регуляции частоты сердечных сокращений и представлены сведения по влиянию разных факторов (возраст, пол, положение и температура тела, температура окружающего воздуха, многолетняя тренировочная физическая нагрузка, высота над уровнем моря, дневная и умственная физическая нагрузка, болезни и др.) на частоту сердечных сокращений в покое у спортсменов.*

Ключевые слова: *частота сердечных сокращений, миокард, сердечно-сосудистая система, центральная нервная система, вегетативная нервная система, физическая нагрузка, спортсмены, брадикардия, тахикардия.*

Анотація. *У лекції проаналізовані основні фізіологічні особливості регуляції частоти серцевих скорочень і представлені відомості про вплив різних чинників (вік, стать, положення і температура тіла, температура навколишнього середовища, багатолітнє тренувальне фізичне навантаження, висота над рівнем моря, денне і розумове фізичне навантаження, хвороби тощо) на частоту серцевих скорочень в спокої у спортсменів.*

Ключові слова: *частота серцевих скорочень, міокард, серцево-судинна система, центральна нервова система, вегетативна нервова система, фізичне навантаження, спортсмени, брадикардія, тахікардія.*

Annotation. *This lecture deals with the main physiological characteristics of the regulation of the heart rate and presents the data about various factors (age, sex, body position and body temperature, surrounding temperature, long-term physical exercises, altitude, daily and intellectual physical exercise, medical conditions, etc.) influencing the resting heart rate in athletes.*

Key words: heart rate, myocardium, cardiovascular system, central nervous system, vegetative nervous system, physical exercise, athletes, bradycardia, tachycardia.

32. Ласская Л. А. Реабилитация спортивной работоспособности после травм опорно-двигательного аппарата / Л. А. Ласская. – М. : Медицина, 1971. – 87 с.

Аннотация. Автор на основании многолетних наблюдений за спортсменами, лечившимися в клиниках Центрального института травматологии и ортопедии, разработал специальный метод использования физических упражнений, которые по нагрузке заменяют спортсменам привычную для них мышечную деятельность.

Ключевые слова: реабилитация, спортивная работоспособность, травмы.

Анотація. Автор на підставі багаторічних спостережень за спортсменами, що лікувалися в клініках Центрального інституту травматології і ортопедії, розробила спеціальний метод використання фізичних вправ, які за навантаженнями замінюють спортсменами звичну для них м'язову діяльність.

Ключові слова: реабілітація, спортивна працездатність, травми.

Annotation. The author on the basis of long-term observations of the athletes, lechivshimisya in clinics of the Central Institute of Traumatology and Orthopaedics, developed a special method of boot of physical exercises that load-athletes replace the usual for them to muscle activity.

Key words: rehabilitation, sports capacity, injury.

33. Лікування ентезопатій у спортсменів / В. Леденець, А. Бруско, О. Тяжелов [та ін.] // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту : зб. наук. пр. – К., 2004. – № 5. – С. 122–131.

Анотація. Стаття присвячена вивченню структурно-функціонального стану пошкоджених навколосуглобових тканин плечового суглоба. Доведено, що пошкодження манжети ротатора плеча виникають на тлі виражених патологічних змін в навколосуглобових структурах, що пов'язане з мікротравматизацією або перенапруженням. Представлена комплексна схема консервативного лікування, яка містить препарати місцевого трансдермального призначення (Долобене-гель), системною ензимотерапії (Вобензім) і екстракорпоральную ударно-хвильову терапію за допомогою апарату „Minilit SI-1”. Аналіз окремих результатів свідчить про ефективність запропонованої схеми лікування ентезопатій.

Ключові слова: патології в навколосуглобових структурах, ентезопатії, препарати місцевого трансдермального призначення, системна ензимотерапія, екстракорпоральна ударно-хвильова терапія.

Аннотация. Статья посвящена изучению структурно-функционального состояния поврежденных околоуставных тканей плечевого сустава. Доказано, что повреждения ротаторной манжеты плеча возникают на

фоне выраженных патологических изменений в околоуставных структурах, что связано с микротравматизацией или перенапряжением. Представлена комплексная схема консервативного лечения, которая включает препараты местного трансдермального назначения (Долобене-гель), системной энзимотерапии (Вобензим) и экстракорпоральную ударно-волновую терапию с помощью аппарата «Minilit SL-1». Анализ отдельных результатов свидетельствует об эффективности предложенной схемы лечения энтезопатий.

Ключевые слова: патологии в околоуставных структурах, энтезопатии, препараты местного трансдермального назначения, системная энзимотерапия, экстракорпоральная ударно-волновая терапия.

Annotation. Work is devoted the study of the structurally-functional state of the damaged fabrics near joints of humeral joint. It is proved that the damages of mimeograph cuff of shoulder arise up on a background the expressed pathological changes in fabrics near joints structures, that is related to small traumas or overstrain. The complex chart of conservative treatment, which includes preparations of the local transdermal setting (Dolobene-gel), is presented in work, system enzimoterapy (Vobenzim) and ekstrakorporal shock wave therapy by the vehicle of „Minilit Sl-1”. Analysis of separate results testifies to efficiency of the offered chart of treatment of entezopaty.

Key words: pathologies are in fabrics near joints structures, entezopaty, preparations of the local transdermal setting, system enzimoterapy, ekstrakorporal shock wave therapy.

34. Лядов К. В. Комплексная реабилитация спортсменов после операций на коленном суставе / К. В. Лядов, В. И. Дубровский, А. В. Дубровская // Физиотерапия, бальнеология и реабилитация. – 2008. – № 6. – С. 27–29.

Аннотация. Исследовано 28 спортсменов после операций на коленном суставе. Предложена стратегия комбинируемого реабилитационного лечения. Его клиническую эффективность оценили индуктивные методы. Спортсмены, получающие реабилитационную терапию (приложение лент), могли возобновить обучение раньше, чем спортсмены контрольной группы. Установлено, что использование предложенного комплекса реабилитационных процедур позволяет сокращать длину периода недееспособности после исправительной хирургии на коленном суставе.

Ключевые слова: реабилитация, спортсмены, операция на коленном суставе.

Анотація. Досліджено 28 спортсменів після операцій на колінному суглобі. Запропонована стратегія комбінованого реабілітаційного лікування. Його клінічну ефективність оцінили індуктивні методи. Спортсмени, які одержували реабілітаційну терапію (прикладання стрічок), могли відновити навчання раніше, ніж спортсмени контрольної групи. Встановлено, що використання запропонованого комплексу реабілітаційних процедур дозволяє

скорочувати довжину періоду неієздатності після виправної хірургії на колінному суглобі.

Ключові слова: реабілітація, спортсмени, операція на колінному суглобі.

Annotation. *Twenty eight athletes were followed up after surgical operations on the knee joint. A strategy of combined rehabilitative treatment for these patients was developed and applied. Its clinical efficiency was evaluated by objective methods. Athletes receiving this therapy (application of tapes) were able to renew training earlier than athletes of the control group. It is concluded that the use of the proposed complex of rehabilitative procedures allows to reduce the length of the disability period after corrective surgery on the injured knee joint.*

Key words: *rehabilitation, sportsmen, operation on a knee-joint.*

35. Максимова Ю. Функціональний стан поперекового відділу хребта верхніх акробатів / Юлія Максимова // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 1. – С. 47–50.

Анотація. *Виявлена тенденція до збільшення випадків болювого синдрому поперекового відділу хребта акробатів при збільшенні спортивного стажу, що здійснює вплив на тренувальну і змагальну діяльність спортсменів.*

Ключові слова: *болювий синдром, поперековий відділ хребта, акробати.*

Аннотація. *Вьявлена тенденция к увеличению случаев болевого синдрома поясничного отдела позвоночника акробатов при увеличении спортивного стажу, что оказывает значительное влияние на тренировочную и соревновательную деятельность спортсменов.*

Ключевые слова: *болевым синдром, поясничный отдел позвоночника, акробаты.*

Annotation. *A tendency to an increase of cases with pain syndrome of the lumbar spine in acrobats engaged in sport for a long period has been revealed. The pain syndrome has a significant negative influence on the training and competitive activity of acrobats.*

Key words: *pain syndrome, lumbar department of spine, acrobats.*

36. Марков Л. Актуальные проблемы реабилитации спортсменов высшей квалификации / Л. Марков, Е. Хованцева, М. Гершбург // Человек в мире спорта : новые идеи, технологии, перспективы : тез. докл. Междунар. конгр. – М., 1998. – Т. 1. – С. 128–129.

Аннотація. *Рассматриваются вопросы ранней реабилитации спортсменов.*

Ключевые слова: *реабилитация, спортсмены, медицинская экспертиза.*

Анотація. *Розглядаються питання ранньої реабілітації спортсменів.*

Ключові слова: *реабілітація, спортсмени, медична експертиза.*

Annotation. *The questions of early rehabilitation of sportsmen are examined.*

Key words: *rehabilitation, sportsmen, medical examination.*

37. Мельникова О. Психологічний компонент фізичної реабілітації кваліфікованих спортсменів / Олена Мельникова // Молода спортивна наука

України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2008. – Вип. 12, т. 3. – С. 148–152.

Анотація. Розглянута роль психологічного компоненту в системі фізичної реабілітації спортсменів. Досліджені психологічні стани травмованих спортсменів.

Ключові слова: психологічна реабілітація, спорт, психологічний компонент.

Аннотация. Рассмотрена роль психологического компонента в системе физической реабилитации спортсменов. Исследованы психологические состояния травмированных спортсменов.

Ключевые слова: психологическая реабилитация, спорт, психологический компонент.

Annotation. The role of psychological component is considered in the system of physical rehabilitation of sportsmen. The psychological states of the injured sportsmen are explored.

Key words: psychological rehabilitation, sport, psychological component.

38. Марченко О. Здоровьескорректирующие методы в современном спорте / Марченко О., Мясук С. // Наука в олимпийском спорте. – 2005. – № 2. – С. 86–91.

Аннотация. Обоснована актуальность, выявлена необходимость коррекции нарушений осанки у спортсменов, доказана эффективность адаптированной к спортивному режиму программы физической реабилитации при нарушениях осанки у юных футболистов. Представлены особенности коррекции при таких нарушениях. Результаты исследований были использованы в практике подготовки юных футболистов СК „Динамо” (Киев).

Ключевые слова: нарушение осанки, коррекция, программа физической реабилитации.

Анотація. Обґрунтована актуальність, виявлено необхідність корекції порушень постави у спортсменів, доведено ефективність адаптованої до спортивного режиму програми фізичної реабілітації при порушеннях постави у юних футболістів. Представлено особливості корекції при таких порушеннях. Результати досліджень було використано у практиці підготовки юних футболістів СК „Динамо” (Київ).

Ключові слова: порушення постави, корекція, програма фізичної реабілітації.

Annotation. In this article we present our research on carriage disorders among young football players. This research proves the actuality of this problem for young athletes. We recommend special physical exercises as the main method of physical rehabilitation, which includes strengthening, stretching & relaxation exercises for the back muscles & traction exercises for the spine. Our experiment proved that carriage disorders are well treated by represented program of physical rehabilitation.

Key words: violation of carriage, correction, program of physical rehabilitation.

39. Миляев В. П. Комплексная программа физической реабилитации спортсменов при миофасциальном болевом синдроме / В. П. Миляев, С. Н. Попов // Теория и практика физической культуры. – 2012. – № 3. – С. 32.

***Аннотация.** Разработанная комплексная программа физической реабилитации спортсменов при МФБС позволяет начинать реабилитационные воздействия в стадии выраженных клинических проявлений заболевания. Это дает возможность избежать травматизации спортсменов, до минимума снизить побочные реакции, способствует скорейшему восстановлению оптимального двигательного стереотипа, возвращению к индивидуальному тренировочному процессу в полном объеме с применением специальных упражнений с 11-го дня после начала реабилитационных мероприятий с продолжительностью ремиссии 12+3 месяца.*

***Ключевые слова:** миофасциальный болевой синдром, электростимуляция «Сотрех» (модель «Mi-sport»), тракционный стол Hill «Anatomotor», продолжительность ремиссии.*

***Анотація.** Розроблена комплексна програма фізичної реабілітації спортсменів при МФБС дозволяє починати реабілітаційні впливи в стадії виражених клінічних проявів захворювання. Це дає можливість уникнути травмування спортсменів, до мінімуму знизити побічні реакції, сприяє якнайшвидшому відновленню оптимального рухового стереотипу, поверненню до індивідуального тренувального процесу в повному обсязі з застосуванням спеціальних вправ з 11-го дня після початку реабілітаційних заходів з тривалістю ремісії 12+3 місяці.*

***Ключові слова:** міофасциальний больовий синдром, електростимуляція «Сотрех» (модель «Mi-sport»), тракційний стіл Hill «Anatomotor», тривалість ремісії.*

***Annotation.** The comprehensive program of physical rehabilitation for athletes MFBS allows you to start in the stage of rehabilitation pronounced influence clinical manifestations of disease. This makes it possible to avoid the trauma of athletes, to minimize the adverse reactions contribute end early restoration of optimal motor RCA optima, return to the individual training process in full with the application of special exercises with the 11th day after the start of rehabilitation to the duration of remission 12 three months.*

***Key words:** myofascial pain syndrome, electrical trostimulyatsiya "Sotreh" (model «Mi-sport»), traction table Hill «Anatomotor», the duration of remission.*

40. Миронова З. С. Спортивная травматология / З. С. Миронова, Е. М. Миронова. – М. : Физкультура и спорт, 1976. – 152 с., ил.

***Аннотация.** В книге приводятся основные понятия спортивной травматологии, рассматриваются характерные повреждения, лечение и предупреждение посттравматических осложнений при занятиях*

различными видами спорта. Книга рассчитана на спортивных врачей, тренеров и преподавателей физического воспитания.

Ключевые слова: спорт, травмы, повреждения, лечение.

Анотація. У книзі наводяться основні поняття спортивної травматології, розглядаються характерні пошкодження, лікування та попередження посттравматичних ускладнень при заняттях різними видами спорту. Книга розрахована на спортивних лікарів, тренерів і викладачів фізичного виховання.

Ключові слова: спорт, травми, ушкодження, лікування.

Annotation. The book provides basic concepts of sports traumatology, considered characteristic of damage, treatment and prevention of post-traumatic complications in various sports. The book is designed for sports physicians, trainers and teachers physical education.

Key words: sports, injury, damage, treatment.

41. Михайлова А. В. Фенотипические и электрокардиографические особенности спортсменов с синдромом дисплазии соединительной ткани сердца / А. В. Михайлова, А. В. Смоленский // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 808.

Аннотація. Обосновано, что спортсмены с пролапсом митрального клапана и атипично расположенными хордами имеют не только характерные особенности клинической картины, но также и сниженные показатели физической работоспособности, что обязательно должно учитываться при отборе детей в те или иные виды спорта и при прогнозировании спортивных результатов.

Ключевые слова: синдром дисплазии соединительной ткани сердца, митральные клапаны, спортсмены.

Анотація. Обґрунтовано, що спортсмени з пролапсом митрального клапана і атипично розташованими хордами мають не тільки характерні особливості клінічної картини, але також і понижені показники фізичної працездатності, що обов'язково необхідно враховувати при відборі дітей у ті або інші види спорту, а також при прогнозуванні спортивних результатів.

Ключові слова: синдром дисплазії сполучної тканини серця, митральні клапани, спортсмени.

Annotation. It is grounded, that sportsmen with prolapsed of miter valve and atipico located chords have characteristic features of clinical picture, but also reduced indexes of physical capacity not only, that necessarily must be taken into account at the selection of children in one or another types of sport and at prognostication of sporting results.

Key words: syndrome of displazy of connecting fabric of heart, valves of miters, sportsmen.

42. Мохаммадреза П. Изменение показателей миотонометрии под влиянием программы физической реабилитации у футболистов с повреждением передней крестообразной связки / Париш Мохаммадреза // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2012. – № 10. – С. 72–75.

***Аннотация.** Рассмотрен вопрос эффективности применения разработанной программы физической реабилитации с включением лечебной гимнастики, специальных проприоцептивных упражнений и функциональной тренировки, направленных на восстановление стабильности и подвижности в суставе, мышечного тонуса, межмышечной координации, проприоцептивной функции коленного сустава и профилактику рецидивных повреждений у футболистов после реконструктивного восстановления передней крестообразной связки. Проанализированы данные миотонометрии четырехглавой мышцы бедра травмированной конечности 58 обследованных футболистов. Установлено, что снижение двигательной активности приводит к трофическим изменениям и снижению мышечного тонуса травмированной конечности. Использование разработанной программы физической реабилитации позволило констатировать ее высокую эффективность.*

***Ключевые слова:** реабилитация, связка, футболист, миотонометрия, артроскопия, восстановление.*

***Анотація.** Розглянута ефективність розробленої програми фізичної реабілітації із застосуванням лікувальної гімнастики, спеціальних пропріорецептивних вправ і функціонального тренування, направлених на відновлення стабільності і рухливості в суглобі, м'язового тонусу, міжм'язової координації, пропріорецептивної функції колінного суглоба і профілактику рецидивних пошкоджень у футболістів після реконструктивного відновлення передньої хрестоподібної зв'язки. Встановлено, що зниження рухової активності призводить до трофічних змін і зниження м'язового тонусу травмованої кінцівки. Використання розробленої програми фізичної реабілітації дозволило констатувати її високу ефективність.*

***Ключові слова:** реабілітація, зв'язка, футболіст, міотонометрія, артроскопія, відновлення.*

***Annotation.** The question of efficiency of application of the developed program of physical rehabilitation is considered with including of medical gymnastics, special transude exercises and functional training, directed on renewal of stability and mobility in a joint, myotonus, co-ordinations between muscles, to a transude function of knee-joint and prophylaxis of recurrent damages for footballers after reconstructions renewal of front cruciform copula. It is set that over the decline of motive activity brings to the tropic changes and decline of myotonus of trauma extremity. The use of the developed program of physical rehabilitation allowed to establish its high efficiency.*

***Key words:** rehabilitation, copula, footballer, miotonometry, arthroscopy, renewal.*

43. Мохд Х. М. А. Кадер. Особенности построения программы физической реабилитации спортсменов игровых видов спорта с повреждением медиального мениска коленного сустава / Мохд Халил Мохд Абдель Кадер, Париш Мохаммадреза // Физическое воспитание студентов. – 2012. – № 5. – С. 69–73.

***Аннотация.** Рассмотрен вопрос определения методических подходов и разработки эффективной комплексной программы физической реабилитации после артроскопического сшивания медиального мениска в травматологической клинике. Проведен анализ и обобщение научно-методических данных по вопросам использования наиболее рациональных и современных средств и методов восстановления у спортсменов игровых видов спорта по периодам функционального лечения. Установлено, что длительная иммобилизация, снижение физических нагрузок, сосудистые и другие изменения ведут к атрофии мышц, ограничению подвижности в коленном суставе, трофическим изменениям травмированной конечности, снижению общей и специальной работоспособности. Регламентированы различные средства и методы физической реабилитации, определены критерии их эффективности, Рекомендована рациональная направленность средств и методов физической реабилитации.*

***Ключевые слова:** реабилитация, мениск, спортсмен, сшивание, артроскопия, восстановление.*

***Анотація.** Розглянуто питання визначення методичних підходів та розробки ефективної комплексної програми фізичної реабілітації після артроскопічного зшивання медіального мениска в травматологічній клініці. Проведений аналіз та узагальнення науково-методичних даних з питань використання найбільш раціональних та сучасних засобів і методів відновлення спортсменів ігрових видів спорту за періодами функціонального лікування. Встановлено, що тривала імобілізація, зниження фізичних навантажень, судинні та інші зміни ведуть до атрофії м'язів, обмеження рухливості в колінному суглобі, трофічних змін травмованої кінцівки, зниження загальної і спеціальної працездатності. Регламентовані різні засоби і методи фізичної реабілітації, визначені критерії їх ефективності. Рекомендована раціональна спрямованість засобів і методів фізичної реабілітації.*

***Ключові слова:** реабілітація, мениск, спортсмен, зшивання, артроскопія, відновлення.*

***Annotation.** The question of the definition of methodological approaches and to develop effective integrated program of physical rehabilitation after arthroscopic stapling of the medial meniscus in the trauma clinic. The analysis and synthesis of scientific and methodological data on the use of the most efficient and modern means and methods of recovery in athletes playing sports on the periods of functional treatment. Found that long-term immobilization, decreased physical activity, vascular and other changes lead to muscle atrophy, restriction of mobility in the knee joint, trophic changes of the injured limb, lower general and specific*

performance. Different facilities and methods of physical rehabilitation are regulated, the criteria of their efficiency are certain. The rational orientation of facilities and methods of physical rehabilitation is recommended.

Key words: *rehabilitation, meniscus, athlete, stapling, arthroscopy, rehabilitation.*

44. Мохд Х. М. А. Кадер. Современный взгляд на физическую реабилитацию при повреждении медиального коленного сустава у спортсменов / Мохд Халил Мохд Абдель Кадер, Никаноров А. К. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. – 2011. – № 11. – С. 82–85.

Аннотація. *Рассмотрены современные методики восстановительного лечения при повреждении коленного сустава. Показаны направления решения проблем нозологии спортивного травматизма, частоты травм опорно-двигательного аппарата, методов лечения и технологии восстановления спортсменов. Установлено, что развитие малоинвазивных эндоскопических методов лечения позволяет минимизировать негативное воздействие послеоперационных осложнений. Также максимально возможно сохранить структуру и функции поврежденного мениска, сократить сроки восстановления. Акцентируется внимание на необходимость разработки системы реабилитационных мероприятий, позволяющих восстанавливать специфические двигательные качества и навыки спортсмена.*

Ключевые слова: *повреждение, мениск, спортсмен, малоинвазивный, артроскопия, восстановление.*

Анотація. *Розглянуті сучасні методики відновного лікування при ушкодженні колінного суглоба. Показані напрямки вирішення проблеми нозології спортивного травматизму, частоти травм опорно-рухового апарату, методів лікування й технологій відновлення спортсменів. Установлено, що розвиток малоінвазивних ендоскопічних методів лікування дозволяє мінімізувати негативний вплив післяопераційних ускладнень. Також максимально можливо зберегти структуру й функції ушкодженого мениска, скоротити строки відновлення. Акцентується увага на необхідності розробки системи реабілітаційних заходів, що дозволяють відновлювати специфічні рухові якості й навички спортсмена.*

Ключові слова: *ушкодження, малоінвазивний мениск, відновлення, спортсмен, артроскопія.*

Annotation. *The modern methods of rehabilitation for the knee injury. It is shown the directions of problem solving nosology of sports injuries, the frequency of injuries of the musculoskeletal system, treatment and recovery technologies athletes. Found that the development of minimally invasive endoscopic treatment can minimize the negative impact of postoperative complications. Also, as much as possible to retain the structure and function of the damaged meniscus, reduce recovery times. Focuses on the need to develop a system of rehabilitation measures for restoring specific motor skills and the quality of the athlete.*

Key words: *damage, meniscus, athlete, minimally-invasive, arthroscopy, recovery.*

45. Мубайдин К. Особенности физической реабилитации при оперативном лечении повреждений ключицы у спортсменов / Мубайдин Кусай // Студент, наука і спорт у третьому тисячолітті : матеріали IV Міжнар. наук. конф. студ. – К., 2005. – С. 171–173.

Аннотація. Представлены данные об особенностях повреждений ключицы у спортсменов, сопоставлены методы лечения и приведена схема реабилитационных мероприятий в послеоперационном периоде.

Ключевые слова: физическая реабилитация, оперативное лечение, повреждения ключицы.

Анотація. Наведено дані про особливості пошкоджень ключиці у спортсменів, співставлені засоби лікування та наведено схему реабілітаційних заходів у післяопераційному періоді.

Ключові слова: фізична реабілітація, оперативне лікування, пошкодження ключиці.

Annotation. The article presents data on the features of injuries off collar — bone in athletes. Methods of treatment are compared the program of rehabilitation measures during post surgery period is suggested.

Key words: physical rehabilitation, operative treatment, damages of collar-bone.

46. Ніканоров О. Застосування засобів фізичної реабілітації у спортсменів ігрових видів спорту після реконструкції передньої схрещеної зв'язки (на прикладі дослідження тонусу чотириголового м'яза стегна) / Олексій Ніканоров // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2014. – № 1. – С. 61–65.

Аннотація. Установлено, что снижение опорной нагрузки на травмированную конечность и ограничение движений в коленном суставе вследствие иммобилизации и развития контрактуры в послеоперационных периодах приводят к трофическим изменениям параартикулярных мышц и изменению их сократительной способности. Проведенные исследования позволяют дополнить данные об упруговязких свойствах четырехглавой мышцы бедра травмированной конечности и подтвердить научно-методические данные о положительном влиянии средств и методов физической реабилитации на восстановление двигательной функции.

Ключевые слова: реабилитация, передняя крестообразная связка, игровые виды спорта, миотонометрия, артроскопия.

Анотація. Встановлено, що зниження опорного навантаження на травмовану кінцівку і обмеження рухів в колінному суглобі унаслідок імобілізації і розвитку контрактури в післяопераційних періодах призводять до трофічних змін парартикулярних м'язів і зміни їх скорочувальної здатності. Проведені дослідження дозволяють доповнити дані про пружнов'язкі властивості чотириглавого м'яза стегна травмованої кінцівки і підтвердити науково-методичні дані про позитивний вплив засобів і методів фізичної реабілітації на відновлення рухової функції.

Ключові слова: реабілітація, передня хрестоподібна зв'язка, ігрові види спорту, міотонометрія, артроскопія.

Annotation. *It was found that decrease in the bearing load on the injured limb and limitation of movement at the knee joint immobilization and development of contractures in postoperative period lead to trophic changes muscles and the changes in their contractility. The data obtained allow to expand the knowledge zoelastic behavior of quadriceps in injured limb and confirm scientific and methodological data on the impact of the means and methods of physical rehabilitation on recovery of motor function.*

Key words: *rehabilitation, anterior cruciate ligament, playing sports, myotonometry, arthroscopy.*

47. Ніканоров О. Сучасні підходи до застосування фізичної реабілітації у футболістів із пошкодженням передньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба / Олексій Ніканоров // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 1. – С. 74–77.

Анотація. *Розглянуто питання застосування сучасних засобів і методів фізичної реабілітації для відновлення рухової функції у футболістів з пошкодженням передньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба після артроскопічного лікування. Проведені аналіз і узагальнення спеціальної іноземної і вітчизняної науково-методичної літератури з питань застосування різних засобів відновлення і термінів їх використання у тематичних пацієнтів, методології організації реабілітаційних заходів. Встановлено, що розвиток малоінвазивних методів реконструкції зв'язки вимагає розроблення сучасних збалансованих комплексів фізичної реабілітації з урахуванням зменшення післяопераційних ускладнень, скорочення термінів і поліпшення якості відновлення загальної і спеціальної працездатності спортсмена.*

Ключові слова: *реабілітація, в'язка, футболіст, артроскопія, відновлення.*

Аннотація. *Рассмотрены вопросы применения современных средств и методов физической реабилитации для восстановления двигательной функции у футболистов с повреждением передней крестообразной связки коленного сустава после артроскопического лечения. Проведены анализ и обобщение специальной иностранной и отечественной научно-методической литературы по вопросам применения различных средств восстановления и сроков их использования у тематических пациентов, методологии организации реабилитационных мероприятий. Установлено, что развитие малоинвазивных методов реконструкции связки требует разработки современных сбалансированных комплексов физической реабилитации с учетом уменьшения послеоперационных осложнений, сокращения сроков и улучшения качества восстановления общей и специальной работоспособности спортсмена.*

Ключевые слова: *реабилитация, связка, футболист, артроскопия, восстановление.*

Annotation. *The problems of modern means and methods of physical rehabilitation to restore motor function in soccer with anterior cruciate ligament*

injury of the knee following arthroscopic treatment. The analysis and synthesis of specific foreign and domestic scientific and methodological literature on the use of various means of recovery and the timing of their use in case of patients, methodology of rehabilitation. Found that the development of minimally invasive ligament reconstruction requires the development of a balanced set of advanced physical rehabilitation with the reduction of postoperative complications, shorter recovery and improve the quality of general and special performance athlete.

Key words: *rehabilitation, ligament, soccer, arthroscopy, recovery.*

48. Обґрунтування індивідуальної програми лікування та реабілітації інвалідів за допомогою комп'ютерних технологій / Сергій Афанасьєв, Ольга Луковська, Сергій Рокутов [та ін.] // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2011. – № 3. – С. 87–90.

Анотація. *Стаття присвячена процесу моделювання індивідуальної програми реабілітації інвалідів. Процес моделювання дозволить автоматизувати, швидко і об'єктивно визначити програми реабілітації інвалідів з урахуванням їх психологічних особливостей і оптимізувати відповідно до фінансових можливостей пацієнтів і держави.*

Ключові слова: *моделювання, індивідуальна програма, комп'ютерні технології.*

Аннотация. *Статья посвящена процессу моделирования индивидуальной программы реабилитации инвалидов. Процесс моделирования позволит автоматизировать, быстро и объективно определить программы реабилитации инвалидов с учетом их психологических особенностей и оптимизировать соответственно финансовым возможностям пациентов и государства.*

Ключевые слова: *моделирование, индивидуальная программа, компьютерные технологии.*

Annotation. *Article is devoted to the process of modeling an individual program of rehabilitation of invalids. Process simulation allows automated, fast, and objectively determine the rehabilitation program with the psychological characteristics and optimize their financial capacity of patients, respectively, and the state.*

Key words: *design, individual program, computer technologies.*

49. Организационно-методические основы медико-биологического контроля за реабилитационными мероприятиями у спортсменов высокой квалификации : лекция. – Омск : ОГИФК, 1980. – 18 с.

Аннотация. *Под реабилитацией в медицине понимается восстановление здоровья и трудоспособности больных и инвалидов. В этом смысле применительно к спорту можно вести речь о восстановительной терапии занимающихся, перенесших заболевания и травмы. В более широком плане под реабилитацией в спорте следует иметь в виду не только медицинские меры, направленные на восстановление здоровья спортсмена, но также*

педагогические, психологические и другие мероприятия, призванные вернуть заболевшего или получившего травму спортсмена к привычному режиму тренировочной и соревновательной деятельности. Нужно согласиться и с тем, что реабилитация должна обеспечить еще и предупреждение заболеваний, травм и ускорить восстановление работоспособности у спортсменов в условиях больших и частых нагрузок и воздействия неблагоприятных факторов внешней среды — очень высоких или, наоборот, низких температур.

Ключевые слова: *медицинский, биологический контроль, физическая реабилитация, спортсмены.*

Анотація. *Під реабілітацією в медицині розуміють відновлення здоров'я і працездатності хворих і інвалідів. У цьому сенсі стосовно спорту можна вести мову про відновну терапію тих, хто займаються спортом, має захворювання і перенесли травми. У ширшому плані під реабілітацією в спорті слід мати на увазі не тільки медичні заходи, скеровані на відновлення здоров'я спортсмена, але також педагогічні, психологічні і інші заходи, покликані повернути хворого або такого, що отримав травму спортсмена до звичного режиму тренувальної і змагальної діяльності. Потрібно погодитися і з тим, що реабілітація повинна забезпечити ще і попередження захворювань, травм і прискорити відновлення працездатності у спортсменів в умовах великих і частих навантажень та впливу несприятливих чинників зовнішнього середовища – дуже високих або, навпаки, низьких температур.*

Ключові слова: *медичний, біологічний контроль, фізична реабілітація, спортсмени.*

Annotation. *Under a rehabilitation renewal of health and ability to work of patients and invalids is understood in medicine. In this sense as it applies to sport it is possible to conduct speech about restoration therapy of gettings busy, carrying disease and trauma. In more wide plan under a rehabilitation in sport it is necessary to mean not only medical measures, directed on renewal of health of sportsman, but also pedagogical, psychological and other measures, called to return the sportsman diseased or getting a trauma to the usual mode of training and competition activity. It is needed to consent and with that a rehabilitation must provide warning of diseases yet and, traumas and to accelerate renewal of capacity at sportsmen in the conditions of the large and frequent loadings of and influences of unfavorable factors of external environment - ever-higher or, vice versa, low temperatures.*

Key words: *medical, biological control, physical rehabilitation, sportsmen.*

50. Орджоникидзе З. Г. Программа реабилитации футболистов после реконструкции передней крестообразной связки / З. Г. Орджоникидзе, М. И. Гершбург // Физкультура в профилактике, лечении и реабилитации. – 2008. – № 1. – С. 28–33.

Анотація. *При создании технологии реабилитации футболистов после реконструкции передней крестообразной связки мы учитывали не только закономерности эволюции трансплантата, в котором лишь постепенно*

происходят реваскуляризация, реиннервация, реституция волокон, но и особенности биомеханики футбола.

Ключевые слова: передняя крестообразная связка, футболисты, восстановительные функции.

Анотація. При створенні технології реабілітації футболістів після реконструкції передньої хрестоподібної зв'язки враховано не тільки закономірності еволюції транспланта, в якому лише поступово відбуваються ревакуляризація, реінервація, реституція волокон, але й особливості біомеханіки футболу.

Ключові слова: передня хрестоподібна зв'язка, футболісти, відновні функції.

Annotation. At creation of technology of rehabilitation of footballers after the reconstruction of front cruciform copula we took into account conformities to the law of evolution of transplant in which only gradually there are revaskulyarizatsy not only, reinnervatsy, restitutsy of fibres, but also features of biomechanics of football.

Key words: front cruciform copula, footballers, functions of restorations.

51. Осипов В. Н. Физическая реабилитация спортсменов для профилактики утомления в женском баскетболе / Осипов В. Н. // Физическое воспитание студентов. – 2011. – № 5. – С. 71–75.

Аннотація. Приведены результаты исследования роли влияния средств физической реабилитации на адаптивные системы организма спортсменов, особенности функционирования которых определялись по показателям центральной гемодинамики и физической работоспособности по степ-тесту PWC В исследовании приняли участие 17 баскетболисток высшей лиги в возрасте 18-25 лет. В разработанный и предложенный нами реабилитационный комплекс вошли такие восстановительные средства: специальные дыхательные упражнения, элементы гимнастики йога, ауто-тренинг, различные виды спортивного массажа и гидропроцедуры, что способствовало более эффективному восстановлению спортсменок и улучшению их физической работоспособности.

Ключевые слова: физическая реабилитация, баскетбол, утомление, средства восстановления, функциональные тесты, работоспособность.

Анотація. Наведено результати дослідження впливу засобів фізичної реабілітації на адаптивні системи організму спортсменок, особливості функціонування яких, визначалися за показниками центральної гемодинаміки та фізичної працездатності за степ-тестом PWC. У дослідженні взяли участь 17 баскетболісток вищої ліги в віці 18-25 років. У розроблений і запропонований нами реабілітаційний комплекс увійшли такі відновлювальні засоби як спеціальні дихальні вправи, елементи гімнастики йога, ауто-тренінг, різні види спортивного масажу та гідропроцедури, що сприяло більш ефективному відновленню спортсменок і поліпшенню їх фізичної працездатності.

Ключові слова: фізична реабілітація, баскетбол, стомлення, засоби відновлення, функціональні тести, працездатність.

Annotation. *The results of research on the impact of physical rehabilitation for adaptive systems of the body athletes, especially the functioning of which were determined by the parameters of central hemodynamic and physical performance for the step-test PWC. The study attended by 17 basketball Premier League at the age of 18-25 years. In developed and offered by us Rehabilitation Complex includes the following remedial means: special breathing exercises, yoga elements of gymnastics, Motivational, different types of sports massage and hidroprotsedury, which contributed to more effective recovery of athletes and improve their physical performance.*

Key words: *physical rehabilitation, basketball, fatigue, recovery tools, functional tests, performance.*

52. Павлов С. В. Применение средств физической реабилитации в восстановлении пловцов высокого класса / С. В. Павлов // Слобожанський науково-спортивний вісник : [зб. наук. пр.]. – Х., 2007. – Вип. 12. – С. 265–267.

Аннотація. *В статтє изложєны даннє об актуальности комплексного применения средств физической реабилитации в восстановлении спортсменов-пловцов после травм опорно-двигательного аппарата.*

Ключевые слова: *спортсмены-пловцы, физическая реабилитация, травмы опорно-двигательного аппарата.*

Анотація. *У статті викладено дані про актуальність комплексного застосування засобів фізичної реабілітації у відновленні спортсменів-плавців після травм опорно-рухового апарату.*

Ключові слова: *спортсмени-плавці, фізична реабілітація, травми опорно-рухового апарату.*

Annotation. *In the article information is expounded about actuality of complex application of facilities of physical rehabilitation in proceeding in sportsmen-swimmers after the traumas of supporting motive vehicle.*

Key words: *sportsmen-swimmers, physical rehabilitation, traumas of supporting motive vehicle.*

53. Павлов С. В. Сочетание средств лечебной физической культуры и спортивной тренировки у пловцов после травм и повреждений верхних конечностей / Павлов С. В. // Слобожанський науково-спортивний вісник : [зб. наук. ст.]. – Х., 2009. – № 1. – С. 145–147.

Аннотація. *В статтє изложєны даннє актуальности сочетания средств лечебной физической культуры и спортивной тренировки у пловцов после травм и повреждений верхних конечностей и верхнего плечевого пояса. Дана характеристика этапов медицинской и спортивной реабилитации, а также начального этапа спортивной тренировки у данного контингента*

спортсменов. Определены задачи восстановительного лечения и средства физической реабилитации для их решения.

Ключевые слова: спортсмены-пловцы, этапы физической реабилитации, лечебная физическая культура, повреждения верхних конечностей.

Анотація. У статті викладено дані щодо актуальності поєднання засобів лікувальної фізичної культури та спортивного тренування у спортсменів-плавців після травм та пошкоджень верхніх кінцівок та верхнього плечового поясу. Надано характеристику етапів медичної та спортивної реабілітації, а також початкового етапу спортивного тренування у даного контингенту спортсменів. Визначені завдання відновного лікування та засоби фізичної реабілітації для їх вирішення.

Ключові слова: спортсмени-плавці, етапи фізичної реабілітації, лікувальна фізична культура, пошкодження верхніх кінцівок.

Annotation. In the article data about actuality of combination of facilities of medical physical culture and sporting training at swimmers after traumas and damages of upper extremities and upper humeral belt is expounded. Description of stages of medical and sporting rehabilitation and also initial stage of the sporting training is given at this contingent of sportsmen. The tasks of restoration treatment and mean of physical rehabilitation are definite for their decision.

Key words: sportsmen-swimmers, stages of physical rehabilitation, medical physical culture, damages of upper extremities.

54. Панассолло Т. Р. Б. Физическая реабилитация спортсменов после оперативного лечения разрыва передней крестообразной связки коленного сустава / Т. Р. Б. Панассолло // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 814.

Аннотація. Изучены особенности методики физической реабилитации спортсменов после артроскопической операции в связи с повреждениями передней крестообразной связки в Бразилии и России с целью определения оптимального варианта.

Ключевые слова: физическая реабилитация, оперативное лечение, разрыв передней крестообразной связки коленного сустава.

Анотація. Вивчені особливості методики фізичної реабілітації спортсменів після артроскопічної операції у зв'язку з пошкодженнями передньої хрестоподібної зв'язки в Бразилії і Росії з метою визначення оптимального варіанту.

Ключові слова: фізична реабілітація, оперативне лікування, розрив передньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба.

Annotation. The features of method of physical rehabilitation of sportsmen are studied after an arthroscopic operation in connection with the damages of front cruciform copula in Brazil and Russia with the purpose of determination of optimum variant.

Key words: physical rehabilitation, operative treatment, break of front cruciform copula of knee-joint.

55. Париш М. Р. Современные аспекты физической реабилитации футболистов после повреждения капсульно-связочного аппарата коленного сустава / Париш Мохаммад Реза, Никаноров А. К. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. – 2011. – № 11. – С. 82–85.

Аннотація. Рассмотрены наиболее характерные причины возникновения повреждений опорно-двигательного аппарата у футболистов. Показаны современные подходы физической реабилитации к восстановлению капсульно-связочного аппарата коленного сустава спортсменов после проведения оперативного лечения методом артроскопии. Рассмотрены различные средства восстановления и сроки их использования. Установлено, что широкое распространение артроскопии требует разработки сбалансированных комплексов физической реабилитации. Комплексы должны уменьшать послеоперационные осложнения и благоприятствовать поэтапной адаптации игрока к тренировочным нагрузкам.

Ключевые слова: травма, реабилитация, связка, футболист, восстановление.

Анотація. Розглянуті найбільш характерні причини виникнення пошкоджень опорно-рухового апарату у футболістів. Показані сучасні підходи фізичної реабілітації до відновлення капсульно-зв'язкового апарату колінного суглоба спортсменів після проведення оперативного лікування методом артроскопії. Розглянуті різні засоби відновлення й терміни їх використання. Установлено, що широке поширення артроскопії вимагає розробки збалансованих комплексів фізичної реабілітації. Комплекси повинні зменшувати післяопераційні ускладнення й сприяти поетапній адаптації гравця до тренувальних навантажень.

Ключові слова: травма, реабілітація, зв'язка, футболіст, відновлення.

Annotation. It is considered the most typical causes of damage to the musculoskeletal system in football. Showing contemporary approaches to physical rehabilitation, reconstruction of the capsule-ligament knee athletes after surgery by arthroscopy. It is shown the various recovery tools and terms of use. It is established that the widespread development of arthroscopy, requires a balanced complex of physical rehabilitation. Complexes should reduce postoperative complications and gradual adaptation to favor the player to the training load.

Key words: trauma, rehabilitation, ligament, soccer, restoring.

56. Пасяк В. М. Спортивна хвороба / Пасяк В. М., Васін Ю. Г. // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання. – Чернігів, 2008. – Вип. 55, т. 2. – С. 46–49.

Анотація. Розглянуто деякі особливості спортивної хвороби та методики застосування динамічної електронейростимуляції (ДЕНС) в профілактиці та лікуванні перетренування.

Ключові слова: ДЕНС-терапія, динамічна електронейростимуляція, перетренування, спортивна хвороба.

Аннотация. Рассмотрены некоторые особенности спортивной болезни и методики применения динамической электростимуляции (ДЕНС) в профилактике и лечении перетренировки.

Ключевые слова: ДЕНС-терапия, динамическая электростимуляция, перетренирование, спортивная болезнь.

Annotation. In the article some features of sporting illness and method of application of dynamic electro and neurostimulation (DENS) are considered in a prophylaxis and treatment of overstrained.

Key words: DENS-therapy, dynamic electric neurostimulation, sporty diseases.

57. Петрухнов О. Порівняльна характеристика ефективності програм фізичної реабілітації у спортсменів при хронічному бронхіті в період реконвалесценції / Олександр Петрухнов // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за ред. Є. Приступи. – Л., 2014. – Вип. 18, т. 3. – С. 154–162.

Анотація. У роботі представлено дані про розроблену програму фізичної реабілітації з урахуванням двох етапів періоду реконвалесценції клінічного та біологічного одужання, яку було застосовано у спортсменів-реконвалесцентів обох статей, що перенесли загострення хронічного бронхіту. Подано порівняльну характеристику впливу комплексної програми фізичної реабілітації на функціональний стан дихальної системи та загальну фізичну працездатність у чоловіків-спортсменів і жінок-спортсменок у період реконвалесценції.

Ключові слова: фізична реабілітація, спортсмени-реконвалесценти, дихальна система, фізична працездатність, хронічний бронхіт.

Аннотация. В работе представлены данные о программе физической реабилитации, разработанной с учетом двух этапов периода реконвалесценции, клинического и биологического выздоровления, которая была применена у спортсменов-реконвалесцентов обоих полов, перенесших обострение хронического бронхита. Дана сравнительная характеристика влияния комплексной программы физической реабилитации на функциональное состояние дыхательной системы и общую физическую работоспособность у женщин-спортсменок и мужчин-спортсменов в период реконвалесценции.

Ключевые слова: физическая реабилитация, спортсмены-реконвалесценты, дыхательная система, физическая работоспособность, хронический бронхит.

Abstract. The paper presents data on the physical rehabilitation program designed to meet the two phases of re-convalescence period, clinical and biological recovery, which has been applied to athletes-reconvalescents of both sexes undergoing exacerbation of chronic bronchitis. Comparative characteristics of the influence of the integrated program of physical rehabilitation on the functional state of respiratory system and overall/physical performance of female and male athletes during convalescence are presented.

Key words: *physical rehabilitation, athletes-reconvalescents, the respiratory system, physical performance, chronic bronchitis.*

58. Пешкова О. В. Комплексная реабилитация спортсменов после острых респираторных заболеваний / О. В. Пешкова, В. П. Пешков // Фізична підготовленість та здоров'я населення : зб. наук. матеріалів міжнар. наук. симп. – О., 1998. – С. 205.

Аннотация. На основе изученной динамики показателей функциональных систем организма были разработаны достоверные критерии (двигательные, неврологические и кардиореспираторные) эффективности предложенной комплексной программы реабилитации спортсменов-реконвалесцентов после острых респираторных заболеваний средней тяжести. При проведении реабилитации тренированных лиц, перенесших острые респираторные заболевания, необходимо рациональное сочетание медикаментозной и немедикаментозной терапии с использованием двигательной активности кинезокомбинаторной направленности, которое позволяет ускорить возврат спортсменов к тренировочной и соревновательной деятельности. Для контроля за эффективностью реабилитации спортсменов-реконвалесцентов после острых респираторных заболеваний необходимо учитывать динамику показателей сердечно-сосудистой, дыхательной, центральной и периферической нервной систем, физической работоспособности по данным клинических, инструментальных и педагогических методов исследования, врачебно-педагогических наблюдений за этим контингентом.

Ключевые слова: *реабилитация, спортсмены, острые респираторные заболевания.*

Анотация. На основе вивченої динаміки показників функціональних систем організму були розроблені достовірні критерії (рухові, неврологічні і кардіореспіраторні) ефективності запропонованої комплексної програми реабілітації спортсменів-реконвалесцентів після гострих респіраторних захворювань середньої тяжкості. При проведенні реабілітації тренуваних осіб, що перенесли гострі респіраторні захворювання, необхідне раціональне поєднання медикаментозної і немедикаментозної терапії з використанням рухової активності кінезокомбіаторної спрямованості, яке дозволяє прискорити повернення спортсменів до тренувальної і змагальної діяльності. Для контролю за ефективністю реабілітації спортсменів-реконвалесцентів після гострих респіраторних захворювань необхідно враховувати динаміку показників серцево-судинної, дихальної, центральної і периферичної нервової систем, фізичної працездатності за даними клінічних, інструментальних і педагогічних методів дослідження, лікарсько-педагогічних спостережень за цим контингентом.

Ключові слова: *реабілітація, спортсмени, гострі респіраторні захворювання.*

Annotation. *On the basis of the studied dynamics of indexes of the functional systems of organism the reliable criteria (motive, neurological and respirators) of*

efficiency of the offered complex program of rehabilitation of sportsmen were developed after the sharp diseases of respirators of middle weight. During conducting of rehabilitation of the trained persons, carrying the sharp diseases of respirators, rational combination of medicinal and unmedicinal therapy is needed with the use of motive activity of kinezokombinator orientation, which allows to accelerate the return of sportsmen to training and competition activity. For a control after efficiency of rehabilitation of sportsmen after the sharp diseases of respirators it is necessary to take into account the dynamics of indexes cardiovascular, central and peripheral nervous systems, to the physical capacity from data of clinical, instrumental and pedagogical methods of research of the medical-pedagogical looking after this contingent.

Key words: *rehabilitation, sportsmen, sharp respirators diseases.*

59. Пешкова О. В. Физическая реабилитация спортсменов при остеохондрозе пояснично-крестцового отдела позвоночника на тренирующем двигательном режиме / Пешкова О. В., Гончарова А. Г. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2012. – № 5. – С. 103–107.

Аннотация. Представлены данные обследования спортсменов, страдающих пояснично-крестцовым остеохондрозом. Были изучены показатели сердечно-сосудистой и дыхательной систем, а также подвижности пояснично-крестцового отдела позвоночника у тяжелоатлетов и волейболистов в сагиттальной, фронтальной и поперечной плоскостях до применения реабилитационных воздействий. Разработана комплексная программа физической реабилитации для обследованного контингента спортсменов, которая включала элементы тракционного воздействия в воде в сочетании с постизометрической релаксацией, физиотерапией, психотерапией и массажем на тренирующем двигательном режиме.

Ключевые слова: *тракционное воздействие, постизометрическая релаксация, лечебная физическая культура, физиотерапия, массаж.*

Анотація. Надані дані обстеження спортсменів, які страждають на попереково-крижовий остеохондроз хребта. Було вивчено показники серцево-судинної та дихальної систем, а так само рухливість попереково-крижового відділу хребта у важкоатлетів і волейболістів у сагітальній, фронтальній і поперечній площинах перед застосуванням реабілітаційних впливів. Розроблено комплексну програму фізичної реабілітації для обстеженого контингенту хворих, яка включала елементи тракційних впливів у воді в поєднанні з постізометричною релаксацією, фізіотерапією, психотерапією та масажем на тренувальному руховому режимі.

Ключові слова: *тракційні впливи, постізометрична релаксація, лікувальна фізична культура, фізіотерапія, масаж.*

Annotation. In the article authors are present these inspections of sportsmen, suffering lumbosacral osteohondrosis. The indexes of the cardiovascular and respiratory system were studied, and also to mobility of lumbosacral department of spine for heavy athletics sportsmen and volley-bailers in sagittal, frontal and

transversal planes to application of rehabilitation influences. The complex program of physical rehabilitation is worked out for the inspected contingent of sportsmen, which included the elements of traction influence in water in combination with post-isometric relaxation, physiotherapy, psychotherapy and massage on the training motive mode.

Key words: *traction influence, post-isometric relaxation, medical physical culture, physiotherapy, massage.*

60. Пешкова О. В. Физическая реабилитация спортсменов при хроническом бронхите в период реконвалесценции / Пешкова О. В., Петрухнов А. Д. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2012. – № 4. – С. 132–140.

Аннотація. *Представлены данные об особенностях физической реабилитации у спортсменов при бронхолегочной патологии, в том числе и при хроническом бронхите. Обосновано деление периода реконвалесценции на этапы клинического и биологического выздоровления. Представлена разработанная комплексная программа физической реабилитации для спортсменов-реконвалесцентоv при различных периодах хронического бронхита. Охарактеризована и проанализирована восстановительная динамика функции внешнего дыхания, сердечно-сосудистой системы, физической работоспособности и возможностей у обследованного контингента пациентов. Показана эффективность предложенного комплекса восстановительного лечения.*

Ключевые слова: *хроническая бронхолегочная патология, спортсмены-реконвалесценты, лечебная физическая культура, массаж.*

Анотація. *Представлено дані про особливості фізичної реабілітації у спортсменів при бронхолегеневій патології, у тому числі й при хронічному бронхіті. Обґрунтовано розподіл періоду реконвалесценції на етапи клінічного та біологічного одужання. Представлено розроблену авторами комплексну програму фізичної реабілітації для спортсменів-реконвалесцентів при різних формах хронічного бронхіту. Охарактеризована та проаналізована відновна динаміка показників функції зовнішнього дихання, серцево-судинної системи, фізичної працездатності й аеробних можливостей у обстеженого контингенту пацієнтів. Показана ефективність запропонованого комплексу відновного лікування.*

Ключові слова: *хронічна бронхолегенева патологія, спортсмени-реконвалесценты, лікувальна фізична культура, масаж.*

Annotation. *The division of period of reconvalesct is grounded on the stages of clinical and biological convalescence. Information about the complex prograi physical rehabilitation developed by authors for sportsmen with the different forms of chronic bronchitis in pt of reconvalescence is represented. The authors described and analyzed rehabilitation dynamics of indexed function of the external breathing, heart and vascular system, physical working capacity and aerobic possibility the inspected contingent of patients. Efficiency of the offered complex of rehabilitation treatment is shown.*

Key words: *chronic bronchial and pulmonary pathology, the sportsmen in period of convalescence, met physical culture, massage.*

61. Пешкова О. В. Вплив засобів фізичної реабілітації на стан серцево-судинної системи спортсменів при початкових ступенях перетренованості / Пешкова О. В. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2013. – № 3(36). – С. 108–113.

Анотація. Розглянуто динаміку реакції серцево-судинної системи спортсменів на проби з додатковими стандартними фізичними навантаженнями при початкових ступенях перетренованості. Охарактеризовано типи реакцій серцево-судинної системи на ці навантаження в обстеженого контингенту спортсменів. Приведено дані про динаміку швидкості відновних процесів після дозованих фізичних навантажень за величинами індексу Гарвардського степ-тесту.

Ключові слова: *перетренованість, додаткові фізичні навантаження, індекс Гарвардського степ-тесту.*

Аннотация. Рассмотрена динамика реакции сердечнососудистой системы спортсменов на пробы с дополнительными стандартными физическими нагрузками при начальных степенях перетренированности. Охарактеризованы типы реакций сердечно-сосудистой системы на эти нагрузки у обследованного контингента спортсменов. Приведены данные о динамике скорости восстановительных процессов после дозированных физических нагрузок по величинам индекса Гарвардского степ-теста.

Ключевые слова: *перетренированность, дополнительные физические нагрузки, индекс Гарвардского степ-теста.*

Annotation. Is considering the dynamics of reaction of the cardiovascular system of sportsmen on tests with the additional standard physical loading at the initial degrees of the overtraining syndrome. The types of reactions of the cardiovascular system are described on these loading at the inspected contingent of sportsmen. The speeds data of education processes given about a dynamics are brought after the dosed physical loading on the sizes of index of Harvard step-test.

Key words: *the overtraining syndrome, additional physical loading, index of Harvard step-test.*

62. Попадюха Ю. А. Технічні засоби у фізичній реабілітації спортсменів з пошкодженнями у ліктьовому суглобі / Попадюха Ю. А. // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : [зб. наук. пр.]. – К., 2014. – Вип. 3К(45)14. – С. 291–297.

Анотація. У статті розглянуто особливості застосування спеціалізованих механічних і електромеханічних технічних засобів у технологіях фізичної реабілітації спортсменів з пошкодженнями у ліктьовому суглобі.

Ключові слова: *ліктьовий суглоб, пошкодження, фізична реабілітація, технічні засоби.*

Аннотация. В статье рассмотрены особенности применения специализированных механических и электромеханических технических средств в технологиях физической реабилитации спортсменов с повреждениями в локтевом суставе.

Ключевые слова: локтевой сустав, повреждения, физическая реабилитация, технические средства.

Annotation. The article describes the features of the application of specialized mechanical and electromechanical hardware in physical rehabilitation of athletes with injuries of the elbow.

Key words: elbow joint, damage, physical rehabilitation, technical aids.

63. Пронота С. В. Особливості програми фізичної реабілітації спортсменів / С. В. Пронота, Ю. М. Корж // Сучасні проблеми фізичного виховання та спорту школярів і студентів України : зб. наук. пр. – Суми, 2003. – С. 93–95.

Анотація. Розроблена програма фізичної реабілітації з вивиху плечового суглоба у спортсменів доводить доцільність її використання під час постімобілізаційного періоду вправ з механотерапії.

Ключові слова: програма, фізична реабілітація, спортсмени, вивих плечового суглоба.

Аннотация. Разработанная программа физической реабилитации при вывихе плечевого сустава у спортсменов доводит целесообразность использования во время постиммобилизационного периода упражнений по механотерапии.

Ключевые слова: программа, физическая реабилитация, спортсмены, вывих плечевого сустава.

Annotation. The developed program of physical rehabilitation at dislocation of humeral joint at sportsmen leads to expedience of the use during the post immobilization period of exercises on mekhanoterapy.

Key words: program, physical rehabilitation, sportsmen, dislocation of humeral joint.

64. Проприоцептивная тренировка в процессе физической реабилитации футболистов после артроскопической аутопластики передней крестообразной связки / Н. М. Валеев, М. И. Гершбург [и др.] // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2012. – № 5(101). – С. 26–32.

Аннотация. Разрыв передней крестообразной связки коленного сустава у спортсменов относится к тяжелым травмам. Артроскопическая аутопластика позволяет ускорить начало реабилитационных мероприятий. Качество процесса реабилитации прямо зависит от применения эффективных методов и средств. Метод проприоцептивной тренировки, включенный в комплексную реабилитационную программу является эффективным не только для восстановления стабильности коленного сустава травмированных футболистов, о чем свидетельствуют результаты исследования, но и надежной мерой профилактики травматических повреждений коленного сустава.

Ключевые слова: травма, передняя крестообразная связка, футболисты, физическая реабилитация, проприоцептивные упражнения, стабилметрия.

Анотація. Розрив передньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба у спортсменів відносять до тяжких травм. Артроскопічна аутопластика дозволяє прискорити початок реабілітаційних заходів. Якість процесу реабілітації залежить від застосування ефективних методів і засобів. Метод проприоцептивного тренування, включений в комплексну реабілітаційну програму, є ефективним не тільки для відновлення стабільності колінного суглоба травмованих футболістів, про що свідчать результати дослідження, але і надійним заходом профілактики травматичних ушкоджень колінного суглоба.

Ключові слова: травма, передня хрестоподібна зв'язка, футболісти, фізична реабілітація, проприоцептивні вправи, стабілометр.

Annotation. The rupture of the crucial ligament of the knee joint in sportsmen represents a severe trauma. Arthroscopic autoplastics rehabilitation. The quality of rehabilitative process depends on the use of effective methods.

The results of investigation show that the method of proprioceptive training as a part of the complex rehabilitative programmed is effective in acquirement of stability of work of the knee joint in football players with traumas as well as in prevention of knee joint traumas.

Key words: trauma, football players, exercise rehabilitation, proprioceptive exercises, stabilometrics.

65. Радченко В. А. Противовоспалительная терапия в системе реабилитации при артроскопии коленного сустава у спортсменов / В. А. Радченко, Н. А. Болховитина, П. В. Болховитин // Ортопедия, травматология и протезирование. – 2007. – № 4. – С. 89–91.

Анотація. Стаття посвящена противовоспалительной терапії в системі реабілітації після артроскопічних втручань на колінному суглобі у професійних спортсменів. Предложена схема лечения воспалительного синдрома у спортсменів після артроскопічних втручань.

Ключевые слова: терапия, система реабилитации, артроскопия коленного сустава.

Анотація. Статтю присвячено протизапальній терапії у системі реабілітації після артроскопічних втручань на колінному суглобі у професійних спортсменів. Запропоновано схему лікування запального синдрому у спортсменів після артроскопічних втручань.

Ключові слова: терапія, система реабілітації, артроскопія колінного суглоба.

Annotation. The article deals with anti-inflammatory therapy in a system of rehabilitation following knee joint arthroscopy in professional sportsmen. A scheme, which was applied at Sytenko Institute of Spine Joint Pathology (Academy of Medical Sciences of Ukraine) for treating the inflammatory syndrome in

sportsmen after arthroscopic interventions, is suggested. With the above purpose, a non-steroid anti-inflammatory drug preparation Movalis (melozkam), manufactured by Boehringer Ingelheim (Germany), was chosen. Results of the treatment of 24 sportsmen were studied. Movalis is a safe and effective remedy for treating inflammatory manipulations of the knee joint pathology. The suggested scheme can be recommended for a wide use sports traumatology.

Key words: therapy, system of rehabilitation, arthroscopy of knee-joint.

66. Реабилитация спортсменов с хронической нестабильностью голеностопного сустава / М. И. Гершбург [и др.] // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2014. – № 2(122). – С. 17–22.

Аннотация. При реабилитации спортсменов с хронической нестабильностью голеностопного сустава использовали упражнения для восстановления движений, тренировки силовой выносливости и взрывной силы мышц-стабилизаторов стопы, ортезирование, а также совершенствование сенсомоторного контроля. В эксперименте доказана эффективность созданной авторами технологии.

Ключевые слова: хроническая нестабильность голеностопного сустава, сенсомоторный контроль, ортезирование.

Анотація. При реабілітації спортсменів з хронічною нестабільністю гомілковостопного суглоба використовували вправи для відновлення рухів, тренування силової витривалості і вибухової сили м'язів-стабілізаторів стопи, ортезування, а також удосконалення сенсомоторного контролю. У експерименті доведена ефективність створеної авторами технології.

Ключові слова: хронічна нестабільність гомілковостопного суглоба, сенсомоторний контроль, ортезування.

Annotation. The article reads about the rehabilitation of athletes with the chronic instability of the ankle joint with the use of exercises for restoring motions, training power endurance and explosive strength of the muscle-stabilizers, orthosis, improvement of sensomotor control of athletes. The effectiveness of the technology worked out by the authors is proved experimentally.

Key words: chronic instability ankle, sensomotor control, ankle brace.

67. Рибак О. Негативний вплив на хребет автогонщиків специфічних змагальних перевантажень та профілактика його травм методами фізичної реабілітації / Рибак О., Тиравська О., Яцинин М. // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2006. – Вип. 10, т. 4, кн. 2. – С. 103–108.

Анотація. Вивчені фізичні перевантаження на хребет автогонщиків у процесі змагальної діяльності та розроблена методика спеціальної силової підготовки і фізичної реабілітації хребта після травм.

Ключові слова: водії-автогонщики, змагальна діяльність, фізичні перевантаження на хребет, профілактор Євмінова, методика спеціальної силової підготовки, фізична реабілітація після травм.

Аннотация. Изучены физические перегрузки на позвоночник автогонщиков в процессе соревновательной деятельности, разработана методика специальной силовой подготовки и физической реабилитации позвоночника после травм.

Ключевые слова: водители-автогонщики, соревновательная деятельность, физические перегрузки на позвоночник, профилактор Евминова, методика специальной силовой подготовки, физическая реабилитация после травм.

Annotation. Physical overloads on the spine of racing motorists in the process of competitive on activity were studied. Methods of the special power preparation and physical rehabilitation of spine traumas was developed.

Key words: drivers-racing motorists, competitive activity, physical overloads on a spine, Evminov profilaktor, method of the special power preparation, physical rehabilitation after traumas.

68. Римар М. П. Новітні технології фізичної реабілітації спортсменів, що мають ознаки гіпертонічної хвороби / Римар М. П., Кириленко Л. Г., Тягло Т. О. // Український медичний альманах. – 2008. – Т. 11, № 6. – С. 58–59.

Анотація. Доведено, що магнітотерапія є найбільш ефективним засобом фізичної реабілітації у спортсменів, що мають високі спортивні результати.

Ключові слова: фізична реабілітація, гіпертонічна хвороба, спортсмени.

Аннотация. Доказано, что магнитотерапия является наиболее эффективным способом физической реабилитации у спортсменов, которые имеют высокие спортивные результаты.

Ключевые слова: физическая реабилитация, гипертоническая болезнь, спортсмены.

Annotation. It is proved that magnetotherapy is most effective method of physical rehabilitation at sportsmen which have high sporting results.

Key words: physical rehabilitation, gipertonic illness, sportsmen.

69. Рихаль А. І. Фізична реабілітація в системі фізичного виховання школярів (на базі загальноосвітніх закладів м. Рівне) / А. І. Рихаль // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні : зб. наук. пр. Міжнар. ун-ту „РЕГІ” ім. Степана Дем'янчука. – Рівне, 2001. – Вип. 2. – С. 251–253.

Анотація. Проаналізовано статистику шкіл м. Рівного щодо стану здоров'я школярів.

Ключові слова: фізична реабілітація, фізичне виховання, школярі.

Аннотация. Проанализирована статистика школ г. Ровно относительно состояния здоровья школьников.

Ключевые слова: физическая реабилитация, физическое воспитание, школьники.

Annotation. *The classic with pupils during ten hours in an week, are of positive results. Children actively learn to work of independently, get health (with physical fitness) and improve their grades.*

Key words: *physical rehabilitation, physical education, schoolboys.*

70. Руденко Р. Корекційна спрямованість засобів фізичної реабілітації спортсменів-інвалідів / Романна Руденко // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. – Вінниця, 2014. – Вип. 17. – С. 709–714.

Анотація. *Проаналізовані можливості удосконалення та оптимізації фізичної реабілітації спортсменів-інвалідів. Проведений аналіз складових корекційного масажу. Встановлено необхідність врахування основного й супутніх захворювань спортсменів-лучників з обмеженими фізичними можливостями. Корекційну спрямованість засобів фізичної реабілітації рекомендуємо врахувати у процесі відновлення.*

Ключові слова: *корекційний масаж, спортсмени-інваліди, фізична реабілітація.*

Аннотація. *Проанализированы возможности совершенствования и оптимизации физической реабилитации спортсменов-инвалидов. Проведен анализ составляющих коррекционного массажа. Установлена необходимость учета основного и сопутствующих заболеваний спортсменов-лучников с ограниченными физическими возможностями. Коррекционную направленность средств физической реабилитации рекомендуем учитывать в процессе восстановления*

Ключевые слова: *коррекционный массаж, спортсмены-инвалиды, физическая реабилитация.*

Annotation. *Analyzed the possibilities for improving and optimizing the physical rehabilitation of the disabled athletes. The analysis of the components of remedial massage. The necessity of the account of main and concomitant diseases athletes archers with disabilities. Correctional orientation means of physical rehabilitation encourage you to consider in the process of recovery.*

Key words: *remedial massage, disabled athletes, physical rehabilitation.*

71. Руденко Р. Рівень деяких біоелементів крові та фізична реабілітація спортсменів з обмеженими фізичними можливостями / Романна Руденко, Володимир Трач, Володимир Мухін // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за ред. Є. Приступи. – Л., 2014. – Вип. 18, т. 3. – С. 171–176.

Анотація. *Узагальнено досвід фізичної реабілітації кваліфікованих спортсменів стрільців з лука з обмеженими фізичними можливостями. Визначено і проведено аналіз окремих біоелементів крові калію, кальцію, фосфору у стані спокою, після фізичного навантаження та після застосування засобів фізичної реабілітації. Установлено, що вміст у крові мікроелементів калію, кальцію, фосфору змінюється в межах норми у тренувальному макроциклі та в період реабілітації спортсменів-інвалідів.*

Ключові слова: біоелементи, біохімічні зміни, спортсмени з обмеженими фізичними можливостями, тренування, фізична реабілітація.

Анотація. *Обобщен опыт физической реабилитации квалифицированных спортсменов стрелков из лука с ограниченными физическими возможностями. Определен и осуществлен анализ отдельных биоэлементов крови калия, кальция, фосфора в состоянии покоя, после физической нагрузки и после применения средств физической реабилитации. Установлено, что содержание в крови микроэлементов калия, кальция, фосфора изменяется в пределах нормы в тренировочном макроцикле и в период реабилитации спортсменов-инвалидов.*

Ключевые слова: биоэлементы, биохимические изменения, спортсмены с ограниченными физическими возможностями, тренировка, физическая реабилитация.

Annotation. *The article deals with the summarized experience of disabled skilled archers physical rehabilitation. Identified and analyzed some other bio-components of blood potassium, calcium, phosphoras at rest, after exercise and after the use of physical rehabilitation means. The content of microelements in the blood potassium, calcium, phosphorus changes within the norm in the training macrocycle and in the period of rehabilitation of the disabled athletes.*

Key words: *Jbioelements, the biochemical changes, was determined disabled athletes, training, physical rehabilitation.*

72. Савченко В. А. Методика предварительного массажа у гимнастов высокой квалификации / В. А. Савченко, А. А. Бирюков // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2013. – № 1(109). – С. 9–12.

Анотація. *Описана методика дифференціованного використання попереднього масажу у гімнастів з урахуванням генетично детермінованих особливостей їх організму.*

Ключевые слова: *массаж, общая и специальная работоспособность, средства восстановления.*

Анотація. *Описана методика дифференційованого використання попереднього масажу у гімнастів з урахуванням генетично детермінованих особливостей їх організму.*

Ключові слова: *масаж, загальна і спеціальна працездатність, засоби відновлення.*

Annotation. *The article describes the differential use of the preliminary massage technique in gymnasts that takes into consideration genetically determined features of the organism.*

Key words: *massage, general and special working capacity, methods of rehabilitation.*

73. Сименач Б. І. Колінний суглоб – дисплазія – спорт – лікування – фізична реабілітація / Сименач Б. І., Маколінець В. І. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2010. – № 4. – С. 95–97.

Анотація. Стаття присвячена клінічній реалізації концепції про диспластичні, спадково схильні захворювання суглобів (на моделі колінного суглобу). Дослідження базується на даних клінічного, рентгенометричного, антропометричного, біомеханічного, електрофізіологічного обстеження 165 спортсменів з травмами колінного суглоба. Концепція верифікована і має значне практичне та прогностичне значення.

Ключові слова: колінний суглоб, дисплазія, консервативне та хірургічне лікування, фізична реабілітація.

Аннотація. Стаття посвящена клинической реализации концепции о диспластических, наследственно предрасположенных заболеваниях суставов (на модели коленного сустава). Исследования базируются на данных клинического, рентгенометрического, антропометрического, биомеханического, электрофизиологического обследования 165 спортсменов с травмами коленного сустава. Концепция верифицирована и имеет значительное практическое и прогностическое значение.

Ключевые слова: коленный сустав, дисплазия, консервативное и хирургическое лечение, физическая реабилитация.

Annotation. The article is devoted to the clinical implementation of the concept of dysplastic hereditarily predisposed diseases of the joints (on the model of the knee joint). Studies based on clinical data, rentgenometric, anthropometric, biomechanical, electrophysiological examination 165 athletes with injuries to the knee. The concept is verified and has significant practical and prognostic significance'.

Key words: knee joint, dysplasia, conservative and surgery treatment, physical rehabilitation.

74. Смирнов А. Особенности программы физической реабилитации для легкоатлетов с хроническим холециститом, специализирующихся в беге на средние дистанции / А. Смирнов // Наука и спорт: взгляд в третье тысячелетие : сб. ст. I Междунар. науч. конф. студ. – К., 1999. – С. 45–48.

Аннотація. В статтє представлені результати дослідження структури захворюваності легкоатлетів–стайєрів. На його основі була розроблена програма комплексного застосування засобів та методів фізичної реабілітації з метою профілактики хронічного холецистита у легкоатлетів-стайєрів.

Ключевые слова: физическая реабилитация, легкоатлеты, хронический холецистит, бег на средние дистанции.

Анотація. У статті наведено результати дослідження структури захворювань легкоатлетів-стайєрів. На його основі було розроблено програму комплексного застосування засобів та методів фізичної реабілітації з метою профілактики хронічного холециститу у легкоатлетів-стайєрів.

Ключові слова: фізична реабілітація, легкоатлети, хронічний холецистит, біг на середні дистанції.

Annotation. In the article are considered the results of research In the structure of long-distance miners diseases. On it's basis was elaborated the program of complex using means and methods of physical rehabilitation to provide prophylactic of the long-distance rannere saffering from chronic cholecistitis.

Key words: physical rehabilitation, athletes, chronic kholetsistit, hurried on middle distances.

75. Сидорченко К. М. Фізична реабілітація спортсменів після переломів гомілковостопного суглоба за допомогою ударно-хвильової терапії / Сидорченко К. М. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. – 2010. – № 6. – С. 114–117.

Анотація. Розроблено комплексну програму покращення якості та прискорення відновлення спортсменів після переломів гомілковостопного суглобу. У експерименті взяло участь 40 спортсменів-футболістів віком 20–25 років. Програма включала в себе: ранкову гігієнічну гімнастику, лікувальну фізичну культуру, масаж, гідрокінезотерапію, гідромасаж, заняття на тренажерах, фізіотерапію, ударно-хвильову терапію. Доведено, що використання ударно-хвильової терапії прискорює процеси відновлення в середньому на 2–3 місяці.

Ключові слова: фізична реабілітація, перелом, гомілковостопний суглоб, спортсмени, ударно-хвильова терапія.

Аннотація. Разработана комплексная программа улучшения качества и ускорения восстановления спортсменов после переломов голеностопного сустава. В эксперименте приняло участие 40 спортсменов-футболистов в возрасте 20–25 лет. Программа включала в себя: утреннюю гигиеническую гимнастику, лечебную физическую культуру, массаж, гидрокинезотерапию, гидромассаж, занятия на тренажерах, физиотерапию, ударно-волновую терапию. Доказано, что использование ударно-волновой терапии ускоряет процессы восстановления в среднем на 2–3 месяца.

Ключевые слова: физическая реабилитация, перелом, голеностопный сустав, спортсмены, ударно-волновая терапия.

Annotation. The complex program of improvement of quality and acceleration of renewal of sportsmen are developed after the breaks of talocrural joint. In experiment took part 40 sportsmen-footballers in age of 20–25 years. The program plugged in itself: morning sanitary gymnastics, medical physical culture, massage, hydrokines-itherapy, hydromassage, employments on trainers, physiotherapy, power-waved therapy. It is well-proven that the use of power-waved therapy accelerates the processes of renewal on the average on 2–3 months.

Key words: physical rehabilitation, fracture, foot joint, sportsmen, power-waved therapy.

76. Соболева Т. С. Нарушение нервно-психической адаптации студентов и его коррекция средствами физической культуры / Соболева Т. С.,

Тырашников И. М. // Физкультура в профилактике, лечении и реабилитации. – 2008. – № 2. – С. 11–13.

Аннотация. *Результатом педагогической деятельности в вузе должно быть формирование здоровьесбережения как процесса сохранения и развития у студенческой молодежи резервов собственного здоровья в процессе занятий физической культурой. Эффективная коррекция отклонений в состоянии здоровья у студентов возможна ее методами и средствами, но в свете изложенного выявляется противоречие между резко возросшей нервно-психической нагрузкой на студента-первокурсника и значительным снижением его двигательной активности. Отсюда следует, что сниженную двигательную активность невозможно компенсировать без специально организованного педагогического воздействия, которое может привести к формированию интереса к дополнительным занятиям физической культурой.*

Ключевые слова: нарушения нервной системы, адаптация, студенты, коррекция, средства физической культуры.

Анотація. *Результатом педагогічної діяльності у вузі повинне бути формування здоров'язбереження як процесу збереження і розвитку у студентської молоді резервів власного здоров'я в процесі занять фізичною культурою. Ефективна корекція відхилень в стані здоров'я у студентів можлива її методами і засобами, але в світлі викладеного виявляється суперечність між різко збільшеним нервово-психічним навантаженням на студента-першокурсника і значним зниженням його рухової активності. Звідси формулюється висновок, що понижену рухову активність неможливо компенсувати без спеціально організованої педагогічної дії, яка може привести до формування інтересу до додаткових занять фізичною культурою.*

Ключові слова: порушення нервової системи, адаптація, студенти, корекція, засоби фізичної культури.

Annotation. *In an institute of higher there must the result of pedagogical activity be forming of economies health as a process of saving and development at the student young people of backlogs of own health in the process of employments by a physical culture. The effective correction of rejections in a state of health at students is possible its methods and facilities, but in the light of contradiction comes to light between the sharply growing nervous-psychical loading on a student-freshman and considerable decline of his motive activity. It is necessary from here, that it is impossible to compensate the reduced motive activity without the specially organized pedagogical influence which can result in forming of interest to additional employments by a physical culture.*

Key words: violations of the nervous system, adaptation, students, correction, facilities of physical culture.

77. Соколова Н. И. Психологическое обеспечение в системе физической реабилитации спортсменов / Соколова Н. И., Мельникова Е. А. // Теорія і практика фізичного виховання. – 2006. – № 1/2. – С. 401–404.

Аннотация. Рассмотрена проблема значимости психологического обеспечения в системе физической реабилитации спортсменов.

Ключевые слова: физическая реабилитация, психологическое обеспечение.

Анотація. Розглянуто проблему значення психологічного забезпечення в системі фізичної реабілітації спортсменів.

Ключові слова: фізична реабілітація, психологічне забезпечення.

Annotation. The problem of a significance of psychological security in a system of physical rehabilitation of the sportsmen is considered.

Key word: physical rehabilitation, psychological security, sports.

78. Теоретическое обоснование методики реабилитации спортсменов путем сочетанного применения полиэнзимных препаратов, энтеросорбентов, симбио и пробиотиков в спортивной медицине и практике спортивной подготовки / К. Я. Соколова, Н. Ю. Пимоненко, С. А. Олейник [и др.] // Спортивна медицина. – 2007. – № 2. – С. 103–107.

Аннотация. Теоретически обоснована методика реабилитации спортсменов путем комбинированного применения полиэнзимных препаратов, энтеросорбентов, симбиотиков и пробиотиков. Реализация предложенной комплексной методики позволяет существенно продлить эффект последействия курса простоя системной энзимотерапии, увеличив его с 10–14 суток до 1–2 месяцев.

Ключевые слова: реабилитация спортсменов, полиэнзимные препараты, энтеросорбенты, симбиотики, пробиотики.

Анотація. Теоретично обґрунтовано методика реабілітації спортсменів шляхом комбінованого застосування поліензимних препаратів, ентеросорбентів, симбіотиків та пробіотиків. Реалізація запропонованої комплексної методики дозволяє суттєво продовжити ефект післядії курсу простої системної ензимотерапії, збільшивши його з 10–14 діб до 1–2 місяців.

Ключові слова: реабілітація спортсменів, поліензимні препарати, ентеросорбенти, симбіотики, пробіотики.

Annotation. Methods of athlete rehabilitation through combined use of polyenzyme medications, enterosorbents, symbio- and probiotics are theoretically grounded. Realization of the proposed complex methods allows to significantly prolong an aftereffect of the cure with ordinary enzyme therapy increasing it from 10–14 days to 1–2 months.

Key words: rehabilitation of athletes, polyenzyme medications, enterosorbents, symbiotics, probiotics.

79. Тряпкина Н. Некоторые особенности комплексной программы физической реабилитации и методики спортивной тренировки при наиболее распространенных травмах и заболеваниях опорно-двигательного аппарата у легкоатлетов-спринтеров / Тряпкина Н. // Наука и спорт: взгляд в третье тысячелетие : сб. ст. I Междунар. науч. конф. студ. – 1999. – С. 48–51.

Аннотація. В статті встановлено, що для легкоатлетів-спринтерів найбільш характерними травмами є ушиби, розтягнення, надриви і розриви зв'язок і м'язів задньої поверхні бедра. Отримані результати свідчать про те, що програма фізичної реабілітації повинна суворо узгоджуватися з періодом лікування. Після закінчення фізичної реабілітації необхідно застосовувати індивідуально дозоване тренувальне навантаження специфічної спрямованості, але менше за обсягом та інтенсивністю.

Ключові слова: фізична реабілітація, спортивне тренування, травми.

Анотація. У статті встановлено, що для легкоатлетів-спринтерів найбільш характерними травмами є розтяги, надриви і розриви зв'язок та м'язів задньої поверхні стегна. Отримані результати свідчать, що програма фізичної реабілітації повинна суворо узгоджуватися з періодом лікування. Після закінчення фізичної реабілітації необхідно застосовувати індивідуально дозоване тренувальне навантаження специфічної спрямованості, але менше за обсягом та інтенсивністю.

Ключові слова: фізична реабілітація, спортивне тренування, травми.

Annotation. This work demonstrates that the most peculiar injuries of sprinters are bruises, sprains and tears of ligaments and muscles of thigh back surface. The findings show that the programme of physical rehabilitation should strictly correspond to treatment period. An individually doses training load of specific direction and lower volume and intensity should be used after completion of physical rehabilitation.

Key words: physical rehabilitation, sporting training, traumas.

80. Тупайло Г. В. Спорт як засіб активної реабілітації осіб із пошкодженням хребта та спинного мозку / Г. В. Тупайло, А. С. Вовканич, І. В. Котова // Фізична культура та спорт – важливий фактор виховання особистості та зміцнення здоров'я населення : тези звітної наук.-практ. конф. викладачів ЛДІФК за 1994 рік. – Л., 1995. – С. 29–30.

Анотація. Проведено аналіз досвіду використання окремих видів спорту у вітчизняній та зарубіжній практиці активної реабілітації осіб з пошкодженням хребта та спинного мозку. На підставі контент-аналізу документів планування та звіту, масової комунікації, наукової інформації, автобіографічних описів осіб з пошкодженням хребта та спинного мозку встановлено, що в процесі активної реабілітації використовується 26 видів спорту.

Ключові слова: спорт, активна реабілітація, пошкодження хребта і спинного мозку.

Аннотація. Проведен анализ опыта использования отдельных видов спорта в отечественной и зарубежной практике активной реабилитации лиц с повреждением позвоночника и спинного мозга. На основании контент-анализа документов планирования и отчета, массовой коммуникации,

научной информации, автобиографичных описаний лиц с повреждением позвоночника и спинного мозга установлено, что в процессе активной реабилитации используются 26 видов спорта.

Ключевые слова: спорт, активная реабилитация, повреждение позвоночника и спинного мозга.

Annotation. *The analysis of experience of the use of separate types of sport is conducted in domestic and foreign practice of active rehabilitation of persons with the damage of spine and spinal cord. On the basis of content-analysis documents of planning and report, mass communication, scientific information, autobiographic descriptions of persons it is set with the damage of spine and spinal cord, that in the process of active rehabilitation 26 types of sport are used.*

Key words: *sport, active rehabilitation, damage of spine and spinal cord.*

81. Фатхи Аль-Бшени. Реабилитация послеоперационных состояний при спортивных травмах крестообразных связок коленного сустава средствами лечебной физической культуры / Фатхи Аль-Бшени // Здоровье для всех : сб. ст. V Междунар. науч.-практ. конф. – Пинск, 2013. – Ч. 1. – С. 155–159.

Аннотация. *Использованные реабилитационные схемы воздействия на больной коленный сустав в послеоперационном периоде при разрыве передней крестообразной связки с помощью лечебных физических упражнений, а также с применением специальной аппаратуры свидетельствуют о значительном диапазоне лечебного эффекта.*

Ключевые слова: *реабилитация, коленный сустав, физические упражнения, спортивные травмы.*

Анотація. *Використані реабілітаційні схеми дії на хворий колінний суглоб в післяопераційному періоді при розриві передньої хрестоподібної зв'язки за допомогою лікувальних фізичних вправ, а також із застосуванням спеціальної апаратури свідчать про значний діапазон лікувального ефекту.*

Ключові слова: *реабілітація, колінний суглоб, фізичні вправи, спортивні травми.*

Annotation. *Used rehabilitation charts of affecting sick knee-joint in a post-operating period at the break of front cruciform copula by medical physical exercises, and also with the use of the special apparatus testify to the considerable range of medical effect.*

Key words: *rehabilitation, knee-joint, physical exercises, sporting traumas.*

82. Фетисова В. Методичні особливості фізичної реабілітації висококваліфікованих плавців після гострих респіраторних захворювань / В. Фетисова, В. Клапчук // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2008. – № 2. – С. 10–12.

Анотація. *У статті приведені результати впливу відновних велоергометричних тренувань з урахуванням індивідуальної толерантності до фізичного навантаження на функціональний стан і фізичну працездатність спортсменів-плавців високої кваліфікації після перенесених ОРЗ. Використовується максимальний тест навантаження Навакки.*

Отримані результати дають підстави стверджувати, що диференційовані велоергометричні тренування позитивно впливають на підвищення рівня фізичної працездатності, попереджають зриви адаптації серцево-судинної системи, прискорюють фізичну і спортивну реабілітацію після перенесених ОРЗ.

Ключові слова: *фізична реабілітація, плавиці, респіраторні захворювання.*

Аннотація. *В статье приведены результаты влияния восстановительных велоэргометрических тренировок с учётом индивидуальной толерантности к физической нагрузке на функциональное состояние и физическую работоспособность спортсменов-пловцов высокой квалификации после перенесенных ОРЗ. Используется максимальный нагрузочный тест Навакки. Полученные результаты дают основания утверждать, что дифференцированные велоэргометрические тренировки положительно влияют на повышение уровня физической работоспособности, предупреждают срывы адаптации сердечно-сосудистой системы, ускоряют физическую и спортивную реабилитацию после перенесенных ОРЗ.*

Ключевые слова: *физическая реабилитация, плавцы, респираторные заболевания.*

Annotation. *In the article it is given how the regenerative bicycle ergometry trainings influence the functional state and physical working capacity of highly skilled sportsmen-swimmers after acute respiratory diseases, taking into account individual tolerance to the physical load. Maximum loading test Navakky is used. According to the received results, differentiated bicycle ergometry trainings influence the raising of the physical working capacity, prevent the failures of cardiovascular system adaptation and accelerate physical and sports rehabilitation after acute respiratory diseases.*

Key words: *physical rehabilitation, swimming, diseases of respirators.*

83. Франке К. Спортивная травматология / пер. с нем. Л. Я. Рябовой. – М. : Медицина, 1981. – 352 с., ил.

Анотація. *Книга посвящена діагностиці та лікуванню спортивних травм. Вона поділяється на загальну і спеціальну частину. У загальній частині представлені частота, типові локалізації та наслідки пошкоджень у спортсменів, хронічні мікротравми м'язів, сухожиль, кісток і суглобів, принципи їх оперативного та консервативного лікування і профілактики стовбняка. У спеціальній частині в розділах, присвячених окремим частинам тіла, розглянуто спортивні травми і наслідки неправильного навантаження, зокрема, описані макро-і мікротравми голови, хребта та спинного мозку, верхніх і нижніх кінцівок, таза, грудної клітини тощо. Докладно описані діагностичні та лікувальні методи.*

Ключові слова: *спортивна травматологія, діагностика, лікування.*

Аннотація. *Книга посвящена диагностике и лечению спортивных травм. Она делится на общую и специальную часть. В общей части представлены частота, типичные локализации и последствия повреждений у спортсменов, хронические микротравмы мышц, сухожилий, костей и суставов, принципы*

их оперативного и консервативного лечения и профилактики столбняка. В специальной части в главах, посвященных отдельным частям тела, рассматриваются спортивные травмы и последствия неправильной нагрузки, в частности, описаны макро- и микротравмы головы, позвоночника и спинного мозга, верхних и нижних конечностей, таза, грудной клетки и т. д. Подробно описаны диагностические и лечебные методы.

Ключевые слова: спортивная травматология, диагностика, лечение.

Annotation. The book is devoted to diagnosis and treatment of sports injuries. It divisible by general and special part. A total of are often one and the consequences of the typical localization of lesions in athletes, chronic microtrauma canonical muscles, tendons, bones and joints, the principles of operative and conservative treatment and prevention of tetanus. In the special part in the chapters on individual parts of the body, consider sports injuries and the consequences of improper loading, in particular, describes the macro-and micro head, spine and spinal cordion, the upper and lower extremities, pelvis, thorax and etc. are described in detail the diagnostic and therapeutic methods.

Key words: sports traumatology, diagnosis, treatment.

84. Харченко Г. Застосування засобів фізичної реабілітації спортсменів, які займаються стрільбою з лука, на етапах тренувально-змагальної діяльності / Г. Харченко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2006. – № 2. – С. 75–77.

Анотація. Вивчені особливості розвитку феномена *Delayed Onset Muscle Soreness* у спортсменів, що займаються стрільбою з лука. Отримані результати покладені в основу розробки програми фізичної реабілітації з мінімізації прояву феномена *DOMS* у цих спортсменів.

Ключові слова: фізична реабілітація, засоби, спортсмени, стрільба з лука, тренування.

Аннотация. Изучены особенности развития феномена *Delayed Onset Muscle Soreness* у спортсменов, занимающихся стрельбой из лука. Полученные результаты положены в основу разработки программы физической реабилитации по минимизации проявления феномена *DOMS* у этих спортсменов.

Ключевые слова: физическая реабилитация, средства, спортсмены, стрельба из лука, тренировка.

Annotation. Development peculiarities of phenomenon of *Delayed Onset Muscle Soreness* in archers have pan studied. The obtained results provided a basis for physical rehabilitation program development regarding of minimization *DOMS* phenomenon effect in archers.

Key words: physical rehabilitation, facilities, sportsmen, archery, training.

85. Харченко Г. Д. Коррекция миофасциального болевого синдрома спортсменов методами физической реабилитации / Г. Д. Харченко

// Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 840.

Аннотация. Предложенная программа по восстановлению спортсменов должна способствовать правильному построению тренировочного процесса, соответствующее питание, применение физиотерапевтических процедур, массажа, метода постизометрической релаксации, а также плавание в бассейне, применение фармакологических средств.

Ключевые слова: методы физической реабилитации, болевой синдром, спортсмены, коррекция, восстановление.

Анотація. Запропонована програма з відновлення спортсменів повинна сприяти правильній побудові тренувального процесу, відповідне харчування, застосування фізіотерапевтичних процедур, масажу, методу постізометричної релаксації, а також плавання у басейні, застосування фармакологічних засобів.

Ключові слова: методи фізичної реабілітації, больовий синдром, спортсмени, корекція, відновлення.

Annotation. The offered program on renewal of sportsmen must be instrumental in the correct construction of training process, proper feed, application of procedures of physical therapies, massage, method of post-isometric relaksatsii, and also swimming in a pool, application of pharmacological facilities.

Key words: methods of physical rehabilitation, pain syndrome, sportsmen, correction, renewal.

86. Хэгглунд М. Снижение частоты повторных травм путем выполнения контролируемой тренером реабилитационной программы в любительском мужском футболе. Рандомизированное контролируемое испытание / Мартин Хэгглунд, Марк Уолден, Ян Экстранд // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2013. – № 2 (10). – С. 35–47.

Аннотация. Цель исследования состояла в проведении профилактических мероприятий и в проверке гипотезы о том, что многие повторные травмы возникают в результате преждевременного возобновления участия футболистов в играх после предшествующей травмы.

Ключевые слова: травматизм, футбол, профилактика, реабилитация.

Анотація. Мета дослідження полягала в проведенні профілактичних заходів і в перевірці гіпотези про те, що багато повторних травм виникають в результаті передчасного відновлення участі футболістів в іграх після попередньої травми.

Ключові слова: травматизм, футбол, профілактика, реабілітація.

Annotation. A research purpose consisted of leadthrough of prophylactic measures and in verification of hypothesis that many repeated traumas arises up as a result of premature renewal of participation of footballers in games after a preceding trauma.

Key words: traumatism, football, prophylaxis, rehabilitation.

87. Челноков В. А. Срочное посттренировочное восстановление функционального состояния позвоночника и его мышечной системы у спортсменов высокой квалификации в олимпийских видах спорта / Челноков В. А. // Физкультура в профилактике, лечении и реабилитации. – 2008. – № 2. – С. 65–69.

Аннотация. Обосновано, что показанием к применению метода срочного посттренировочного восстановления является интенсивный и объемный тренировочный процесс. Проводить срочное посттренировочное восстановление следует обязательно после тяжелых тренировок (не реже двух раз в неделю). Другие (традиционные и инновационные) средства восстановления работоспособности, например массаж и электростимуляция, рассматриваются самостоятельно и не заменяют специфическую профилактику и восстановление позвоночника, а также его мышечно-связочной сферы.

Ключевые слова: срочное посттренировочное восстановление, средства восстановления, концепция профилактики.

Анотація. Обґрунтовано, що показанням до застосування методу термінового посттрениувального відновлення є інтенсивний і об'ємний тренувальний процес. Проводити термінове посттрениувальне відновлення необхідно після важких тренувань (не менше два рази на тиждень). Інші (традиційні і інноваційні) засоби відновлення працездатності, наприклад масаж і електростимуляція, розглядаються самостійно і не замінюють специфічну профілактику і відновлення хребта, а також його м'язово-зв'язкової сфери.

Ключові слова: термінове посттрениувальне відновлення, засоби відновлення, концепція профілактики.

Annotation. It is grounded, that a testimony to application of method of urgent post-training renewal is an intensive and by volume training process. Conducting urgent post-training renewal is necessary necessarily after the heavy trainings (not rarer than two times per a week). Other (traditional and innovative) facilities of renewal of capacity, for example massage and electro-stimulation, are examined independently and does not replace a specific prophylaxis and renewal of spine, and also his muscularly–liaison sphere.

Key words: urgent post-training renewal, facilities of renewal, conception of prophylaxis.

88. Черемушников А. Использование биологической обратной связи при биоэнергетической реабилитации спортивных перенапряжений / А. Черемушников, С. Кучкин, В. Ченегин // Человек в мире спорта: новые идеи, технологии, перспективы : тез. докл. Междунар. конгр. – М., 1998. – Т. 1. – С. 94–96.

Аннотация. Исследованием подтверждена эффективность биоэнергетической реабилитации при перенапряжении опорно-двигательного аппарата у спортсменов. Выявленная закономерная связь

между динамикой показателей физиологических методик и эффектом биоэнергетической реабилитации объективизирует этот эффект и открывает возможность использования апробированных методик как каналов биологической обратной связи при биоэнергетической реабилитации спортсменов.

Ключевые слова: биологическая связь, биоэнергетическая реабилитация, показатели.

Анотація. Дослідженням підтверджена ефективність біоенергетичної реабілітації при перенапруженні опорно-рухового апарату у спортсменів. Виявлений закономірний зв'язок між динамікою показників фізіологічних методик і ефектом біоенергетичної реабілітації об'єктивізує цей ефект і відкриває можливість використання апробованих методик як каналів біологічного зворотного зв'язку при біоенергетичній реабілітації спортсменів.

Ключові слова: біологічний зв'язок, біоенергетична реабілітація, показники.

Annotation. Research is confirm efficiency of bioenergy rehabilitation at the overstrain of supporting motive vehicle at sportsmen. Found out appropriate connection between the dynamics of indexes of physiology methods and effect of bioenergy rehabilitation object this effect and opens possibility of the use of the approved methods as biological reverse communication channels during the bioenergy rehabilitation of sportsmen.

Key words: biological connection, bioenergy rehabilitation, indexes.

89. Шалда С. В. Використання новітніх технічних засобів фізичної реабілітації в тренувальному процесі силових видів спорту / Шалда С. В. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2008. – № 9. – С. 159–162.

Анотація. Представлено пристрій для використання в лікувально-діагностичних відділеннях ортопедичного профілю, санаторно-курортних та оздоровчих установах, центрах фізичної та психологічної реабілітації, спортивної медицини. Його можна повноцінно використовувати у профілактиці травматизму опорно-рухового апарату. Тренери, фахівці з фізичної реабілітації повинні постійно об'єднувати свої зусилля у напрямку вдосконалення тренувального процесу за допомогою пристрою. Під час застосування пристрою у комплексній фізичній реабілітації він добре поєднується і комбінується з іншими засобами і методами.

Ключові слова: технічні засоби, фізична реабілітація, тренувальний процес.

Аннотация. Представлено устройство для использования в лечебно-диагностических отделениях ортопедического профиля, санаторно-курортных и оздоровительных учреждениях, центрах физической и психологической реабилитации, спортивной медицины. Его можно полноценно использовать в профилактике травматизма опорно-двигательного аппарата. Тренеры и специалисты по физической реабилитации должны постоянно объединять свои усилия в направлении

совершенствования тренировочного процесса с помощью устройства. При применении устройства в комплексной физической реабилитации он хорошо объединяется и комбинируется с другими средствами и методами.

Ключевые слова: технические средства, физическая реабилитация, тренировочный процесс.

Annotation. The device for use in medical-diagnostic abjoints the orthopedic profile, sanatorium and improving establishments, the centers of a physical and psychologic aftertreatment, sports medicine presented. It is possible is high-grade to use in preventive measures of a traumatism of a locomotorium. Trainers and specialists on a physical aftertreatment should unite constantly the force in a direction of perfecting of training process with the help of the device. Application device is well united and combined with other means and methods.

Key words: hardwares, physical rehabilitation, training process.

90. Штенникова И. Нетрадиционный подход к системе реабилитации спортсменов / И. Штенникова, И. Писаревский // Человек в мире спорта: новые идеи, технологии, перспективы : тез. докл. междунар. конгр. – М., 1998. – Т. 2. – С. 405–406.

Аннотация. Показано, что гимнастика Ци Гун, являясь динамичной по своему характеру, позволяет регулировать психофизиологическое состояние спортсменов непосредственно при возникновении и в ходе самого процесса экстремального воздействия. Включая в себя несколько видов вербального и невербального воздействия (телесные движения, дыхательные упражнения, сенсорные тренинги, приемы самомассажа) она оказывает комплексное воздействие на организм человека. Результатом такого влияния, как правило, является развитие и укрепление более устойчивых навыков психофизиологической регуляции в условиях экстремальных взаимодействий.

Ключевые слова: реабилитация, гимнастика, спортсмены.

Анотація. Показано, що гімнастика Ци Гун, як динамічна за характером, дозволяє регулювати психофізіологічний стан спортсменів безпосередньо в ході виникнення і в ході самого процесу екстремальної дії. Маючи декілька видів вербальної і невербальної дії (тілесні рухи, дихальні вправи, сенсорні тренінги, прийом самомасажу) вона комплексно діє на організм людини. Результатом такого впливу, як правило, є розвиток і зміцнення стійкіших навичок психофізіологічної регуляції в умовах екстремальних взаємодій.

Ключові слова: реабілітація, гімнастика, спортсмени.

Annotation. It is shown that the gymnastics of Tsi Gun, being dynamic on the character, allows to regulate the physiological state of sportsmen directly in case of occurring and during the process of extreme influence. Including a few types of verbal and un verbal influence (corporal motions, respiratory exercises, sensory trainings, adopting a self massage) she renders the complex affecting organism of man. By the result of such influencing, as a rule, there is development and strengthening of more steady skills of the physiological adjusting in the conditions of extreme co-operations.

Key words: rehabilitation, gymnastics, sportsmen.

91. Эффективность магнито- и лазеротерапии в восстановительном лечении легких черепно-мозговых травм у женщин-боксеров / А. А. Клочкова, Н. Л. Черепихина [и др.] // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2012. – № 1(97). – С. 23–26.

Анотація. Проведено дослідження впливу магніто- і лазеротерапії в ранньому реабілітаційному періоді легкої закритої черепно-мозкової травми (струс мозку) у жінок-боксерів високої кваліфікації. Доведено ефективність застосування магніто- і лазеротерапії для лікування наслідків легкої черепно-мозкової травми і профілактики серйозних неврологічних ускладнень.

Ключові слова: спортивна медицина, реабілітація, магнітотерапія, лазеротерапія, черепно-мозкова травма, бокс.

Аннотация. Проведено исследование влияния магнито- и лазеротерапии в раннем реабилитационном периоде легкой закрытой черепно-мозговой травмы (сотрясение мозга) у женщин-боксеров высокой квалификации. Доказана эффективность применения магнито- и лазеротерапии для лечения последствий легкой черепно-мозговой травмы и профилактики серьезных неврологических осложнений.

Ключевые слова: спортивная медицина, реабилитация, магнитотерапия, лазеротерапия, черепно-мозговая травма, бокс.

Annotation. The research about the influence of magnetic and laser therapy in early rehabilitation period in case of light closed head injury (concussion) among female boxers of high qualifications was conducted. The efficiency of magnetic and laser therapy to treat the effects of light head injury and prevention of serious neurological complications was proved.

Key words: sports medicine, rehabilitation, magnetic therapy, laser therapy, traumatic brain injury, травма, box.

92. Эффективность реабилитационной терапии спортсменов с поясничным болевым синдромом / Э. Фероян, Л. Кокоева, М. Тархнишвили, Л. Какиашвили // Perspective modeme ale impactului societății contemporane asupra educației fizice și sportului : materialele conferinței științifice internaționale. – Chișinău, 2006. – С. 370–372.

Аннотация. Изучена терапевтическая эффективность антигомотоксических препаратов в комплексе лечебно-восстановительных мероприятий и лечения болевого синдрома в позвоночнике у спортсменов.

Ключевые слова: реабилитационная терапия, спортсмены, болевой синдром.

Анотація. Вивчена терапевтична ефективність антигомотоксичних препаратів у комплексі лікувально-відновних заходів і лікування болювого синдрому в хребті у спортсменів.

Ключові слова: реабілітаційна терапія, спортсмени, болювий синдром.

Annotation. *Therapeutic efficiency of antigomotoxic preparations is studied in the complex of measures of restorations and to treatment of pain syndrome in a spine at sportsmen.*

Key words: *rehabilitation therapy, sportsmen, pain syndrome.*

93. Ющина Е. Роль тренера в процессе восстановления работоспособности спортсмена в посттравматическом периоде / Ющина Е. // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту імені Лесі Українки. – Луцьк, 2008. – Т. 3. – С. 366–369.

Аннотація. *В статтє рассматриваются вопросы восстановления работоспособности спортсменов в посттравматическом периоде с участием тренера команды.*

Ключевые слова: *тренер, спортсмен, восстановление, травма.*

Анотація. *У статті розглядаються питання відновлення працездатності спортсменів у посттравматичному періоді за участю тренера команди.*

Ключові слова: *тренер, спортсмен, відновлення, травма.*

Annotation. *In given clause the questions of regeneration of work capacity of the sportsmen in the posttraumatic season with participation of the trainer of the command are surveyed.*

Key words: *trainer, sportsman, renewal, trauma.*

94. Язловецький В. С. Використання системи балів здоров'я Н. Гордона у фізичному вихованні й реабілітації хворих / В. С. Язловецький, А. Й. Григор'єв // Валеологічна освіта в навчальних закладах України: стан, напрямки й перспективи розвитку : зб. наук. пр. – Кіровоград, 2004. – С. 176–182.

Анотація. *Заняття за системою Н. Гордона поліпшують психологічний стан тих, хто займається, знижують тривожність, занепокоєність і депресії, загострюють почуття надії. Систематичні заняття аеробної спрямованості допомагають попередити виникнення так званого синдрому нав'язливої (сформованої) безпорадності та безмопичності. Запропонована Н. Гордоном система балів здоров'я є оригінальною й перспективною.*

Ключові слова: *система балів, здоров'я, фізичне виховання, реабілітація хворих.*

Аннотація. *Заняття по системе Н. Гордона улучшают психологическое состояние тех, кто занимается физической культурой, снижают тревожность, озабоченность и депрессии, заостряют чувство надежды. Систематические занятия аэробной направленности помогают предупредить возникновение так называемого синдрома навязчивой (сформированной) беспомощности и беспомощности. Предложенная Н. Гордоном система баллов здоровья является оригинальной и перспективной.*

Ключевые слова: система баллов, здоровья, физическое воспитание, реабилитация больных.

Annotation. *Employments by system of N. Gordon improve the psychological state those, who gets busy, reduce an anxiety, concern and depressions, sharpen sense of hope. Systematic employments of aerobic orientation help to warn the origin of the so-called syndrome of obtrusive (formed) helplessness. The offered N. Gordon system of marks of health is original and perspective.*

Key words: *system of marks, health, physical education, rehabilitation of patients.*

95. Якименко М. Обґрунтування програми фізичної реабілітації для стрільків-підлітків, які мають сколіоз / Якименко М. // Дидактико-методичні аспекти фізичної культури : зб. наук. пр. за матеріалами I туру VI Всеукр. студ. наук.-практ. конф. – Херсон, 2011. – С. 135–137.

Анотація. *Запропонована програма фізичної реабілітації базується на даних обстеження та включає індивідуальні вправи коригуючої гімнастики під час розминки, процесу тренування та у комплексі РГГ, масаж, лікування положенням, водні процедури та бесіди щодо режиму дня та гігієни постави. Ефективність програми перевіряється.*

Ключові слова: *фізична реабілітація, програма, підлітки, сколіоз, спортсмени.*

Аннотация. *Предложенная программа физической реабилитации базируется на данных обследования и включает индивидуальные упражнения корректирующей гимнастика во время разминки, процессу тренировки и в комплексе РГГ, массаж, лечение положением, водные процедуры и беседы относительно режима дня и гигиены осанки. Эффективность программы проверяется.*

Ключевые слова: *физическая реабилитация, программа, подростки, сколиоз, спортсмены.*

Annotation. *The program of physical rehabilitation is offered is based on information of inspection and includes individual exercises correcting gymnastics during a limbering-up, to the training process and in a complex RGG, massage, treatment, procedures of waters and conversations in relation to the mode of day and hygiene of carriage, position. Program efficiency is checked up.*

Key words: *physical rehabilitation, program, teenagers, skoliosis, sportsmen.*

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Аль Хамі Ібрагім.	1	Ібрагім А. Х.	27
Андриянова В.	26	Какиашвили Л.	92
Аругюнян С. С.	2	Кальонова І.	28
Афанасьєв С.	48	Кириленко Л. Г.	68
Ачкасов Е. Е.	31	Кириллов Д. А.	14
Бань А. С.	3	Клапчук В.	82
Белова О. А.	4	Клочкова А. А.	91
Бирюков А. А.	72	Кокоева Л.	92
Богдановская Н. В.	5	Коломиец Т.	15
Болховитин П. В.	65	Корж Ю. М.	63
Болховитина Н. А.	65	Котова І. В.	29,80
Бруско А.	33	Курко Я. В.	30
Буровых А. Н.	6	Кучкин С.	88
Валеев Н. М.	64	Ландырь А. П.	31
Васін Ю. Г.	56	Ласская Л. А.	32
Велитченко В.	25	Леденець В.	33
Вовканич А. С.	80	Луковська О.	48
Возний С.	7	Лядов К. В.	34
Воронін Д.	8	Маколінець В. І.	73
Воронова В. И.	9	Максимова Ю.	35
Гаврильченко Л.	7	Маликов Н. В.	5
Гершбург М. И.	10,11,36,50,64,66	Марков Л.	36
Гончарова А. Г.	59	Марченко О.	38
Горбунов Л. М.	12	Матвеев С. В.	14
Грибовська І. Б.	29	Мельникова Е. А.	9
Григор'єв А. Й.	94	Мельникова О.	37
Гузій О. В.	13	Миляев В. П.	39
Гуревич Т. С.	14	Миронова Е. М.	40
Гусев П.	15	Миронова З. С.	40
Дмитриева И. Д.	16	Михайлова А. В.	41
Дорофеева Е. Е.	17	Мірза О.	8
Дубровская А. В.	34	Мохаммадреза П.	42,43
Дубровский В. И.	18,34	Мохд Х. М. А. Кадер.	43,44
Евминов В. В.	19	Мубайдин К.	45
Елисеева С.	20	Мухін В.	71
Єдинак Г.	21	Мялук С.	38
Загородный Г. И.	3	Никаноров А. К.	44,46,47,55
Зачепа А. С.	22	Ніколаєв С. А.	22
Звіряка О. М.	23	Новохацкий А.	15
Зубовский Д. К.	24	Олейник С. А.	78
Иванов И.	25	Орджоникидзе З. Г.	50
Иванова Е.	26	Осипов В. Н.	51
Иоффе Л.	20	Павлов С. В.	52,53

Панассолло Т. Р.	54	Трач В.	71
Париш М. Р.	55	Тряпкина Н.	79
Пасяк В. М.	56	Тупайло Г. В.	29,80
Петрухнов О.	57,60	Тырашников И. М.	76
Пешков В. П.	58	Тягло Т. О.	68
Пешкова О. В.	58-61	Тяжелов О.	33
Пимоненко Н. Ю.	78	Уолден М.	86
Писаревский И.	90	Фатхи Аль-Бшени.	81
Поганцева О.	28	Фероян Э.	92
Попадюха Ю. А.	62	Фетисова В.	82
Попов С. Н.	10,39	Франке К.	83
Пронота С. В.	63	Хайдари М.	10
Радченко В. А.	65	Харченко Г.	84,85
Рибак О.	67	Хованцева Е.	36
Римар М. П.	68	Хрущев С.	25
Рихаль А. I.	69	Хэгглунд М.	86
Рокутов С.	48	Челноков В. А.	87
Романчук О. П.	19	Ченегин В.	88
Руденко Р.	70,71	Черемушников А.	88
Савченко В. А.	72	Черепихина Н. Л.	91
Сидорченко К. М.	75	Човнюк Ю.	26
Сименач Б. I.	73	Шалда С. В.	89
Смирнов А.	74	Штенникова И.	90
Смоленский А. В.	41	Экстранд Я.	86
Соболева Т. С.	76	Ющина Е.	93
Соколова К. Я.	78	Язловецкий В. С.	94
Соколова Н. И.	9,77	Якименко М.	95
Тархнишвили М.	92	Яцинин М.	67
Тиравська О.	67		

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ
у фізичному вихованні та спорті

Анотований
бібліографічний покажчик
трьома мовами

Укладач – Ірина Свістельник